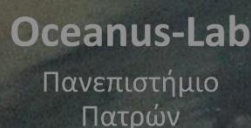

ΚΟΙΝΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

για την ΕΠΜ 11β: Περιοχές Natura 2000 της
Περιφέρειας Ηπείρου και Περιφέρειας Δυτικής
Μακεδονίας – ΔΥΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Πανελλήνιος Σύλλογος
Ιχθυολόγων Δημοσίου

UNIVERSITY OF
PATRAS
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

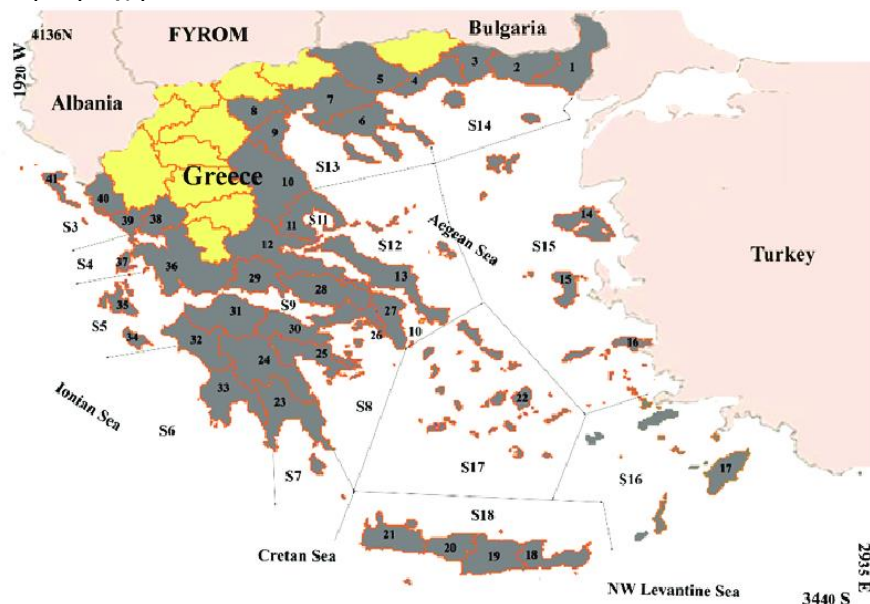
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Σχετικά με το μέτρο 4.1.1.9 MM21101CG0101 Σχέδιο Διαχείρισης Αλιείας.....	3
Σχετικά με το 4.1.1.42 MM21101MB0302 Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση της αλιείας ..	6
Προσθήκη ρυθμιστικού μέτρου για την αλιεία: Απαγόρευση αλιείας Ολοθουρίων <i>Holothuria spp.</i> στον Αμβρακικό	7
Σχετικά με το μέτρο 4.1.1.43 MM21101MB0303 Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση των υδατοκαλλιεργητικών δραστηριοτήτων και τις ιχθυοκαλιέργειες στον Αμβρακικό Κόλπο	10
Σχετικά με το μέτρο MM21101CF0301 Σχέδιο Διαχείρισης Επισκεπτών ΕΠ Υγροτόπων Αμβρακικού	14
Σχετικά με το μέτρο MM21101CI0201: Έρευνα για το ξενικό είδος <i>Callinectes sapidus</i> (μπλε καβούρι).....	15
Σχετικά με το μέτρο 4.1.1.10 MM21101CG0201 Σήμανση αλιεύματος ερασιτεχνικής αλιείας	16
Σχετικά με το μέτρο 4.1.1.12 MM21101CG0402 Μέτρα περιορισμού παράνομης αλιείας, εμπορίας και κατανάλωσης θαλάσσιων ασπονδύλων κοινοτικού ενδιαφέροντος.....	17
Σχετικά με το μέτρο 4.1.1.21 MM21101CS0102 Πλέγμα Δράσεων για την προστασία της Πίννας (<i>Pinna nobilis</i>).....	18
Σχετικά με το μέτρο MM21101CJ0101 Μακροχρόνια παρακολούθηση των ανοξικών στρωμάτων του Αμβρακικού	19
Σχετικά με το μέτρο 4.1.1.38 MM21101MB0105 Μελέτη βάσης για τους ΤΟ 1160, 8210, 72Α0	20
ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΡΧΑΡΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΑΛΑΧΙΑ	22
Σχετικά με τον Κρισίμως Κινδυνεύον υποπληθυσμό του Ρινοδέλφινου (<i>Tursiops truncatus</i>) στον Αμβρακικό.....	31
Προτεινόμενα μέτρα για την αποκατάσταση της Ελεύθερης ροής των ποτάμιων οικοσυστημάτων	33
Σχόλια σχετικά με την Ορνιθοπανίδα	36

Σχετικά με το μέτρο 4.1.1.9 MM21101CG0101

Σχέδιο Διαχείρισης Αλιείας

Προτείνεται η κατάρτιση «Σχεδίου Διαχείρισης Αλιείας» το οποίο θα τροφοδοτείται από την αλιευτική μελέτη το οποίο ωστόσο θα γίνεται σε βάση **τριετίας** όπως το Σχέδιο Παρακολούθησης για την Αλιεία που υποβάλλει η Ελλάδα στην ΕΕ και αποτελεί μέρος του Πολυετούς Προγράμματος Ελέγχου (ΠΕΠΕ) σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ΚΑΛΠ και της Εκτελεστικής Απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2019/909. Επιπλέον, ένα Διαχειριστικό Σχέδιο για μία περιοχή με συγκεκριμένους στόχους διατήρησης και διαχείρισης είναι λογικό να τους θέτει με πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα από το ένα έτος και επομένως θεωρούμε ότι το εύρος μίας τριετίας θα είναι ικανοποιητικό ώστε να διασφαλίζει την υλοποίηση των ρυθμίσεων, την παρακολούθησή τους και εμπειριστατωμένα συμπεράσματα δίνοντας ταυτόχρονα την ευελιξία για αλλαγές όταν χρειάζονται. Το σχέδιο θα περιλαμβάνει την κατάσταση των ιχθυοποθεμάτων και ρυθμίσεις για τη διατήρηση και την αποκατάσταση αυτών και θα τροφοδοτείται από δεδομένα που παρέχονται και συνιστούν υποχρέωση για του επαγγελματίες αλιείς στο Ολοκληρωμένο Σύστημα Παρακολούθησης Αλιείας (ΟΣΠΑ) και τα βιολογικά δεδομένα για τα είδη που θα τροφοδοτούνται από δεδομένα του μέτρου MM21101CW0203. Η παροχή δεδομένων από τους αλιείς στον ΟΦΥΠΕΚΑ και μάλιστα σε εβδομαδιαία βάση, εφόσον αυτά δίνονται στο ΟΣΠΑ αποτελεί κατασπατάληση οικονομικών και επιχειρησιακών πόρων και για το δημόσιο και για τους επαγγελματίες αλιείς που δραστηριοποιούνται στην περιοχή. Αν για την ακριβέστερη συλλογή στοιχείων ο ΟΦΥΠΕΚΑ μέσα από πιστοποιημένη παροχή κρίνει απαραίτητη τη συλλογή δεδομένων πέραν αυτών της αλιευτικής μελέτης που θα πραγματοποιείται με τη συλλογή πρωτογενών δεδομένων από επιστήμονες και χρειάζεται περαιτέρω στοιχεία μπορεί να τοποθετηθεί ξεχωριστή υποπεριοχή της ΕΛΣΤΑΤ (Χάρτης 1) στο σύστημα του ΟΣΠΑ το οποίο θα είχε νόημα λαμβάνοντας υπόψιν και τα ιδιαίτερα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά του Αμβρακικού όντας ένας κλειστός κόλπος όπως ισχύει και για τον Παγασητικό Κόλπο (S11) που είναι ξεχωριστή περιοχή.

Χάρτης 1: Χάρτης των Ελληνικών νερών που δείχνει τις υποπεριοχές της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (ΕΛΣΤΑΤ) όπως καλούνται να δηλώνουν οι επαγγελματίες αλιείς στην εφαρμογή του ΟΣΠΑ τα αλιεύματα και στοιχεία που αφορούν τη δραστηριότητά τους.

Επιπλέον, αντίκειται στα προεδρικά διατάγματα η ρύθμιση των προσόντων των αλιέων που θα μπορούν να εκδώσουν άδεια αλιείας και να δραστηριοποιηθούν επαγγελματικά στην περιοχή με βάση το Σχέδιο Διαχείρισης Αλιείας. Η Εθνική και Κοινοτική νομοθεσία προβλέπει τα κριτήρια έκδοσης άδειας και άσκησης επαγγελματικής αλιείας (Π.Δ. 261 της 17.6/1.7.91. (Α' 98) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει) και δεν μπορούν να καθορίζονται και να εξαρτώνται από την έκδοση τοπικών σχεδίων που μάλιστα αν το μέτρο μείνει ως έχει θα αλλάζει σε ετήσια βάση με μοναδικούς υπεύθυνους Φορείς τον ΟΦΥΠΕΚΑ και ΜΔΠΠ που δεν έχουν αρμοδιότητα για την εφαρμογή της. Απαιτείται βάσει της Εκτελεστικής Απόφασης της Επιτροπής (ΕΕ) 2019/909, η οποία καθορίζει τους κανόνες για την εκτέλεση της παρακολούθησης, του ελέγχου και της επιτήρησης της αλιείας. Παρομοία, στην παραπάνω εκτελεστική απόφαση πλήρως καθορίζονται οι φορείς διαχείρισης και ελέγχου των παρακάτω προτεινόμενων ρυθμιστικών μέτρων αλιείας: α) το μέγιστο αριθμό αλιευτικών σκαφών, β) τα χαρακτηριστικά του αλιευτικού σκάφους με το οποίο θα μπορεί να διενεργείται η αλιεία, γ) την ανώτατη αλιευτική προσπάθεια ανά έτος, δ) τα επιτρεπόμενα αλιευτικά εργαλεία, ε) τα επιτρεπόμενα αλιευόμενα είδη ψαριών και οστράκων, ε) τυχόν ποσοτικούς, χωρικούς και χωρικούς περιορισμούς άσκησης της επαγγελματικής αλιείας.

Σχετικά με το παρακάτω: *«Ενδεχομένως απαιτούνται αυστηρά προστατευόμενες ζώνες απαλλαγμένες από κάθε είδους πίεση, οι οποίες θα λειτουργήσουν αφενός ως πεδία απρόσκοπτης αναπαραγωγής όλων των θαλάσσιων ειδών αλλά και ως περιοχές αναφοράς βάσει των οποίων θα μπορεί να κρίνεται η αποτελεσματικότητα ή μη των μέτρων προστασίας αλλά και οι ευρύτερες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής».*

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του Αμβρακικού κόλπου αφενός επιβάλλουν την ενιαία θεώρησή του, αφετέρου του προσδίνουν έναν εύθραυστο χαρακτήρα. Η δομή και η δυναμική του βιοτικού τμήματος του οικοσυστήματος χαρακτηρίζονται από δύο σημεία κλειδιά: τις ανταλλαγές με το Ιόνιο στο δυτικό άκρο του και την εισροή γλυκών υδάτων κυρίως από τα ποτάμια του. Το βιοτικό τμήμα του οικοσυστήματος ακολουθεί και προσαρμόζεται στις διακυμάνσεις των φυσικών χαρακτηριστικών. Η αλιευτική δραστηριότητα στον κόλπο βασίζεται στην εκμετάλλευση πληθυσμών που μεταναστεύουν οντογενετικά και εποχικά από τον Αμβρακικό στο Ιόνιο και αντίθετα (Katselis et al., 2013). Κατά συνέπεια, η απρόσκοπτη μετανάστευση των ιχθυοπληθυσμών από και προς τον Αμβρακικό είναι υψίστης σημασίας για την αλιεία στον κόλπο. Η αλιεία περιορίζεται στην πολύ παράκτια ζώνη σε βάθη μικρότερα από τα 16 m και σπανίως σε συγκεκριμένες μόνο περιοχές και εποχές, βαθύτερα. Καθώς το 70 - 80% του βυθού του Αμβρακικού καλύπτεται από μάζες νερού με συγκεντρώσεις οξυγόνου (Ferentinos et al., 2010; Georgiou et al., 2021) που δεν επιτρέπουν τη διαβίωση των ιχθυοπληθυσμών η αλιεία υπόκειται σε πιέσεις από φαινόμενα που είναι ανεξάρτητα από το χαρακτήρα ή το μέγεθός της με αποτέλεσμα να είναι περιορισμένη εξ'ορισμού είτε λόγω της ανοξίας είτε λόγω της εποχικότητας. Επιπλέον, η αλιεία στον Αμβρακικό κόλπο είναι μια ήπια, χαμηλού κόστους και πλήρως προσαρμοσμένη στο περιβάλλον αλιεία με παραδοσιακά και περιορισμένα εργαλεία. Η σημερινή της κατάσταση είναι ανησυχητική και με δεδομένες τις υπάρχουσες τάσεις το μέλλον της αβέβαιο (τουλάχιστον στη σημερινή της μορφή). Η εξάρτηση των τοπικών κοινοτήτων από την αλιεία είναι μεγάλη και είναι άρρηκτα συνδεδεμένη και με άλλους κλάδους όπως την εστίαση και τον τουρισμό καθιστώντας την ιδιαίτερης σημασίας για την τοπική κοινωνία.

Όσον αφορά στην μεγαπανίδα και συγκεκριμένα τα δελφίνια, παρά την έντονη αλληλεπίδραση με τα αλιευτικά εργαλεία (καταστροφή αλιευτικών εργαλείων, λεηλασία αλιευμάτων) τα περιστατικά εσκεμμένης θανάτωσης ή εγκλωβισμού δεν έχουν αναφερθεί τα τελευταία χρόνια (Gonzalvo et al., 2014). Παρόμοια, αμελητέα είναι και τα περιστατικά εγκλωβισμού θαλάσσιων χελωνών, καθώς αυτά εκτιμώνται ανά μονάδα αλιευτικής προσπάθειας (CPUE) σε 0.00255 άτομα/1χλμ διχτυού/ώρα πόντισης και με τρία περιστατικά να έχουν καταγραφεί σε 1174 αλιευτικά ταξίδια. (iSea, Unpublished data 2022-2025). Τέλος, όσον αφορά στους καρχαρίες και τα σαλάχια που η παρεμπόδιση αλιείας είναι πολύ μεγαλύτερης κλίμακας προτείνονται μέτρα τα οποία δεν περιλαμβάνουν τον ορισμό αυστηρά προστατευόμενων ζωνών (βλ. Προτεινόμενα μέτρα για καρχαρίες). Τέλος, σε ότι αφορά στις αυστηρά προστατευόμενες ζώνες αυτές θα μπορούν να αποδώσουν μόνο αν υπάρχει εξαιρετικά λεπτομερής πληροφορία ως προς την τεκμηρίωση της ωφελιμότητας ενός τέτοιου μέτρου ενώ μία δυνητική επίπτωση του περιορισμού του διαθέσιμου χώρου αλιείας θα έχει ως αποτέλεσμα τη συγκέντρωση της αλιευτικής προσπάθειας σε περιορισμένα αλιευτικά πεδία, με αποτέλεσμα να υπάρξουν σοβαρές επιπτώσεις τοπικά αλλά και να αυξήσουν τα περιστατικά της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας (IUU).

Για την επόπτευση και παρακολούθηση της αλιευτικής δραστηριότητας ώστε να διενεργείται σύμφωνα με τους χρονικούς και τοπικούς περιορισμούς των αρμόδιων αρχών και για την πρόληψη από την παράνομη, λαθραία και άναρχη αλιεία (IUU) απαιτούνται επιπλέον έλεγχοι και περιπολίες, με ενίσχυση του προσωπικού των αρμόδιων αρχών (Σώμα Φύλαξης Φύσης του ΟΦΥΠΕΚΑ - 13721/2024, ΦΕΚ 2975/Β/2024; Και των κατά τόπου λιμενικών αρχών) καθώς και η κατάρτισή τους και ο εξοπλισμός τους με σύγχρονα μέσα παρακολούθησης και αξιόπλοα σκάφη τα οποία μπορούν επίσης να αξιοποιούνται στις δράσεις έρευνας και ευαισθητοποίησης.

Σημαντικό στοιχείο αποτελεί και η προστασία των λιμνοθαλασσών ως πεδία προστασίας των νεαρών σταδίων ευρύαλων ειδών ψαριών. Η διαχείριση της αλιείας στις λιμνοθάλασσες δεν πρέπει να συγχέεται με τη διαχείριση της αλιείας στην θαλάσσια περιοχή καθώς απαιτείται διαφορετική προσέγγιση ωστόσο και οι δύο δραστηριότητες εκμεταλλεύονται τους ίδιους πληθυσμούς με διαφορετικό τρόπο και ενδεχομένως σε διαφορετικά στάδια του κύκλου ζωής τους (Koutsikopoulos et al., 2008) επομένως πρέπει να γίνει ειδική μνεία για αυτές με διαφορετικό μέτρο που θα λειτουργεί συνεργατικά με το παρόν. Επιπλέον, στο εν λόγω μέτρο θα είναι χρήσιμο να ληφθούν υπόψη η ανάπτυξη έργων συντήρησης των λουρονησίδων από διάβρωση (που ανέκυψε μετά την κατασκευή του φράγματος του Αράχθου τα οποία θα πρέπει να συνδέονται με το ΣΔΛΑΠ), εκσυγχρονισμός της αλιευτικής διαχείρισης των λιμνοθαλασσών (Διβάρια) και έργων ελέγχου των εσωτερικών νερών που συνόδευσαν τα έργα συντήρησης των λουρονησίδων, τα οποία μεταβάλλουν τη γενικότερη λειτουργική φυσιογνωμία των λιμνοθαλασσών (έλεγχος γλυκών νερών, κυκλοφορία στο εσωτερικό, επικοινωνία με τη θάλασσα) και κατά συνέπεια τη βιωσιμότητά τους τόσο για τους αλιευτικούς συναιτερισμούς όσο για την ιδιαίτερη ιχθυοπανίδα και την ορνιθοπανίδα που φιλοξενούν. Τέλος, το παρόν μέτρο θα πρέπει να έχει άρρηκτη σύνδεση με το μέτρο για την Κλιματική Αλλαγή καθώς η αποκοπή των λιμνοθαλασσών από τη θάλασσα ή/και η παρεμπόδιση της απρόσκοπτης μετανάστευσης των ιχθυοπληθυσμών έχει αρνητική επίπτωση τόσο στις ίδιες και τα είδη που φιλοξενούν όσο και τα ποτάμια, τους παραπόταμους και το θαλάσσιο τμήμα του Αμβρακικού.

Τα μέτρα συνυπογράφουν:

1. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ
2. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ «Ο ΑΡΑΧΘΟΣ»
3. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΚΤΙΟΥ ΒΟΝΙΤΣΑΣ
4. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
5. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
6. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ «ΤΣΟΥΚΑΛΙΟ-ΡΟΔΙΑ»
7. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΑΡΤΑΣ «ΤΟ ΠΛΑΤΑΝΑΚΙ»
8. Πανελλήνιος Σύλλογος Ιχθυολόγων Δημοσίου, Π.Σ.Ι.Δ.
9. ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟ
10. iSea, Περιβαλλοντική οργάνωση για την Προστασία των Υδάτινων Οικοσυστημάτων
11. Tethys Research Institute
12. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία
13. Τμήμα Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών, Πανεπιστήμιο Πατρών
14. Blue Marine Foundation
15. Oceanus-Lab, Τμήμα Γεωλογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
16. MedINA, Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο

Σχετικά με το 4.1.1.42 MM21101MB0302

Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση της αλιείας

Όπως σχολιάστηκε και στο μέτρο «4.1.1.9 MM21101CG0101 Σχέδιο Διαχείρισης Αλιείας» η παροχή δεδομένων από τους αλιείς στον ΟΦΥΠΕΚΑ και μάλιστα σε εβδομαδιαία βάση, εφόσον αυτά δίνονται στο ΟΣΠΑ αποτελεί κατασπατάληση οικονομικών και επιχειρησιακών πόρων και για το δημόσιο και για τους επαγγελματίες αλιείς που δραστηριοποιούνται στην περιοχή. Αν για την ακριβέστερη συλλογή στοιχείων ο ΟΦΥΠΕΚΑ μέσα από πιστοποιημένη παροχή κρίνει απαραίτητη τη συλλογή δεδομένων πέραν αυτών της αλιευτικής μελέτης που θα πραγματοποιείται με τη συλλογή πρωτογενών δεδομένων από επιστήμονες και χρειάζεται περαιτέρω στοιχεία μπορεί να τοποθετηθεί ξεχωριστή υποπεριοχή της ΕΛΣΤΑΤ (Χάρτης 1) στο σύστημα του ΟΣΠΑ το οποίο θα είχε νόημα λαμβάνοντας υπόψιν και τα ιδιαίτερα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά του Αμβρακικού όντας ένας κλειστός κόλπος όπως ισχύει και για τον Παγασητικό Κόλπο (S11) που είναι ξεχωριστή περιοχή με ιδιαίτερο ωκεανογραφικό καθεστώς και βιολογικά χαρακτηριστικά.

Επιπλέον, κρίνουμε σκόπιμη την αυστηροποίηση ποινών όπως καταδεικνύουν μελέτες (Moutopoulos et al., 2016) σε ότι αφορά στην παράνομη, λαθραία και άναρχη αλιεία (IUU) ιδιαίτερα αυτή που αφορά σε παραβάσεις για απαγορευμένα εργαλεία και ειδικά για τις αυτοσχέδιες τράτες και άλλα συρόμενα εργαλεία. Συγκεκριμένα για την αλιεία με παράνομο συρόμενο εργαλείο εντός Αμβρακικού προτείνεται η αφαίρεση της ατομικής επαγγελματικής άδειας αλιείας (προσωπική και του σκάφους) με το ανώτερο όριο χρηματικής ποινής για συρόμενα

εργαλεία (800-3000 ευρώ) όπως προβλέπει ο Αλιευτικός Κώδικας 420/70 και ο ν. 1740/87, καθώς πρόκειται για μία δραστηριότητα η οποία λαμβάνει χώρα κατ' επανάληψη στον κόλπο διαχρονικά με πολλαπλά δημοσιεύματα στον τύπο. Ενώ θα πρέπει να θεσπιστεί ένα πλαίσιο που αντίστοιχες ποινές για άτομα χωρίς επαγγελματική άδεια αλιείας ή/και με μη επαγγελματικά σκάφη.

Τα μέτρα συνυπογράφουν:

1. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ
2. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ «Ο ΑΡΑΧΘΟΣ»
3. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΚΤΙΟΥ ΒΟΝΙΤΣΑΣ
4. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
5. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
6. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ «ΤΣΟΥΚΑΛΙΟ-ΡΟΔΙΑ»
7. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΑΡΤΑΣ «ΤΟ ΠΛΑΤΑΝΑΚΙ»
8. Πανελλήνιος Σύλλογος Ιχθυολόγων Δημοσίου, Π.Σ.Ι.Δ.
9. ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟ
10. iSea, Περιβαλλοντική οργάνωση για την Προστασία των Υδάτινων Οικοσυστημάτων
11. Tethys Research Institute
12. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία
13. Τμήμα Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών, Πανεπιστήμιο Πατρών
14. Blue Marine Foundation
15. Oceanus-Lab, Τμήμα Γεωλογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
16. MedINA, Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο

Προσθήκη ρυθμιστικού μέτρου για την αλιεία: Απαγόρευση αλιείας Ολοθουρίων *Holothuria spp.* στον Αμβρακικό

Σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα 48/2018 - ΦΕΚ 90/Α/22-5-2018, ορίζεται διαχειριστικό σχέδιο για την αλιεία Ολοθουριών σε εθνικό επίπεδο και βάσει του άρθρου 3; επισημάνεται ότι η συλλογή τους μπορεί να πραγματοποιείται **αποκλειστικά με το χέρι, είτε με ελεύθερη κατάδυση είτε με τη χρήση καταδυτικής συσκευής και σύστημα παροχής αέρα (ναργυλές)**. Επιπλέον, σύμφωνα με το ίδιο προεδρικό διάταγμα αρθ. 2 προϋπόθεση για τη χορήγηση της άδειας είναι το σκάφος να έχει εγκατεστημένη και σε πλήρη λειτουργία συσκευή δορυφορικής παρακολούθησης (VMS), ανεξαρτήτως του μήκους γεγονός που δεν έχει εφαρμοστεί.

Στον Αμβρακικό αλιεύονται τουλάχιστον δύο είδη Ολοθουρίων το *Holothuria tubulosa* και το *Holothuria poli* (Vafidis and Antoniadou, 2023). Ωστόσο, είναι κοινή πρακτική αντί να αλιεύονται με τον προβλεπόμενο από τον νόμο τρόπο (αποκλειστικά με το χέρι), χρησιμοποιείται είτε αυτούσιο είτε τροποποιημένο το εργαλείο «αργαλιός» στοχεύοντας τα Ολοθούρια *Holothuria spp.*

παρουσιάζοντας τα, ως «παρεμπίπτοντα αλιεύματα» στην αλιεία οστράκων σε περίπτωση ελέγχου ή ως αλιευμένα με τον προβλεπόμενο τρόπο καθώς τα εν λόγω σκάφη είναι εφοδιασμένα με ειδική άδεια αλίευσης για τα Ολοθούρια η οποία εκδίδεται κάθε έτος με βάση το προαναφερθέν π.δ..

Παλαιότερα ο «αργαλειός» χρησιμοποιούνταν για την αλιεία του χαβάρου και άλλων οστράκων που σιγά σιγά χάθηκαν από τον Αμβρακικό (Ζαλαχώρη, 1990; Theodorou et al., 2022). Ωστόσο η αλιεία του οστράκου «γυαλιστερό χτένι» ή «καποσάντα» (*Flexopecten glaber*) συνεχιζόταν μέχρι και πολύ πρόσφατα, ενώ τα τελευταία 3 χρόνια η αφθονία του είδους έχει μειωθεί δραματικά μη επιτρέποντας τους αλιείς να συνεχίσουν να απασχολούνται με το είδος σύμφωνα με τους ίδιους. Ο «αργαλειός» (DRB) (ή «γκάγκανο» όπως λέγεται τοπικά) περιγράφεται στο παράρτημα Ι του Π.Δ. 86/1998 «Αλιεία Οστράκων» (ΦΕΚ 78 Α) και αφορά αποκλειστικά την αλιεία οστράκων.

Επιπλέον, παρότι το 1966 με το Β.Δ. 917 της 27.9/12.11.1966 απαγορεύτηκε η χρήση μηχανότρατας στον Αμβρακικό και 1953 με το Β.Δ. της 23 Μαρτίου 1953 απαγορεύτηκε η χρήση των κυκλωτικών διχτύων γρι-γρι με σκοπό την προστασία του κόλπου από τα δυναμικά εργαλεία, η αλιεία με τον «αργαλειό» συνεχίζει και διενεργείται.

Λαμβάνοντας υπόψιν ότι ο «αργαλειός» είναι ένα συρόμενο εργαλείο και δημιουργεί πρόβλημα στο προστατευταίο συμπεριλαμβανομένης της Πίνας (1028) *P. nobilis* (MM21101CG0402, MM21101CS0102, MM21101CS0103, MM21101MB0107) αλλά και στο ενδιαίτημα άλλων εμπορικών ειδών (π.χ. γαρίδα Αμβρακικού *Penaeus kerathurus*) και οικοτόπους (1160, ροδολιθικά πεδία) καθώς και στα ολοθούρια και κατά συνέπεια την οικοσυστημική υπηρεσία που παρέχουν, ειδικότερα σε σχέση με την αφομοίωση της οργανικής ύλης, μέσω των βακτηρίων που σχετίζονται με αυτά, και ενισχύουν τις διεργασίες αμμωνιοποίησης και νιτροποίησης στα ιζήματα μειώνοντας την οργανική ύλη και βοηθώντας στην αποφυγή δημιουργίας ανοξικών συνθηκών (Chatzivasileiou et al., 2024 και αναφορές εντός) και ταυτόχρονα τις παρατεταμένες περιόδους ανοξίας και υποξίας του Αμβρακικού προτείνεται:

α) η απαγόρευση αλιείας με κάθε συρόμενο και δυναμικό εργαλείο στον Αμβρακικό συμπεριλαμβανομένου του Αργαλειού (DRB) και της τσουγκράνας (DRH).

β) η απαγόρευση αλιείας Ολοθουρίων εντός του Αμβρακικού με κάθε μέσο, καθώς η οικοσυστημική υπηρεσία που παρέχουν οι οργανισμοί αυτοί είναι ζωτικής σημασίας για τον Αμβρακικό και η αφθονία τους σε σχέση με άλλες περιοχές είναι αρκετά μειωμένη (Vafidis and Antoniadou, 2023).

Αξίζει να σημειωθεί επίσης:

Το Προεδρικό Διάταγμα 48/2018 - ΦΕΚ 90/Α/22-5-2018, προβλέπει μέτρα για τη διατήρηση του πληθυσμού του γένους (αρθ. 7) σε όλη την επικράτεια ή σε επί μέρους γεωγραφικές περιοχές εφόσον κριθεί απαραίτητο. Επιπλέον, πρόκειται για μία πρακτική παράνομης αλιείας του γένους *Holothuria spp.* η οποία γίνεται κατ'επανάληψη με τουλάχιστον δύο περιστατικά που έφτασαν και στον τύπο¹ χρησιμοποιώντας τον «αργαλειό» και μάλιστα σε παράνομη μορφή (παρεκκλίνοντας

¹ [Συνεχίζεται η παράνομη αλιεία Ολοθουρίων στον Αμβρακικό](#), Τοπική Φωνή, 11/01/2024

από την περιγραφή του π.δ. 86/1998). Το μέτρο αναμένεται να περιορίσει την παράνομη λαθραία και άναρχη αλιεία στον Αμβρακικό και με τις εν λόγω νομοθετικές τροποποιήσεις να βοηθήσει στον καλύτερο έλεγχο και παρακολούθηση από τις αρμόδιες αρχές. Το προτεινόμενο μέτρο μπορεί είτε να συμπεριληφθεί ως ξεχωριστό μέτρο είτε ως μέρος των μέτρων: «4.1.1.42 MM21101MB0302 Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση της αλιείας» ή/και «4.1.1.9 MM21101CG0101 Σχέδιο Διαχείρισης Αλιείας».

Τα μέτρα συνυπογράφουν:

1. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ
2. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ «Ο ΑΡΑΧΘΟΣ»
3. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΚΤΙΟΥ ΒΟΝΙΤΣΑΣ
4. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
5. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
6. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ «ΤΣΟΥΚΑΛΙΟ-ΡΟΔΙΑ»
7. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΑΡΤΑΣ «ΤΟ ΠΛΑΤΑΝΑΚΙ»
8. Πανελλήνιος Σύλλογος Ιχθυολόγων Δημοσίου, Π.Σ.Ι.Δ.
9. ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟ
10. iSea, Περιβαλλοντική οργάνωση για την Προστασία των Υδάτινων Οικοσυστημάτων
11. Tethys Research Institute
12. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία
13. Τμήμα Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών, Πανεπιστήμιο Πατρών
14. Blue Marine Foundation
15. Oceanus-Lab, Τμήμα Γεωλογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
16. MedINA, Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο

Αναφορές για τα μέτρα που σχετίζονται με την αλιεία:

Chatzivasileiou, D., Dimitriou, P. D., Tsikopoulou, I., Lampa, M., Papageorgiou, N., Tsapakis, M., & Karakassis, I. (2024). Holothurians play an important role in mitigating the impacts of aquaculture on sediment conditions. *Marine Pollution Bulletin*, 198, 115856.

Ferentinos, G., Papatheodorou, G., Geraga, M., Iatrou, M., Fakiris, E., Christodoulou, D., et al. (2010). Fjord water circulation patterns and dysoxic/anoxic conditions in a Mediterranean semi-enclosed embayment in the Amvrakikos Gulf, Greece. *Estuar. Coast. Shelf. S.* 88, 473–481. doi: 10.1016/j.ecss.2010.05.006

Georgiou N, Fakiris E, Koutsikopoulos C, Papatheodorou G, Christodoulou D, Dimas X, Geraga M, Kapellonis ZG, Vaziourakis K-M, Noti A, et al. Spatio-Seasonal Hypoxia/Anoxia Dynamics and Sill Circulation Patterns Linked to Natural Ventilation Drivers, in a Mediterranean Landlocked Embayment: Amvrakikos Gulf, Greece. *Geosciences*. 2021; 11(6):241. <https://doi.org/10.3390/geosciences11060241>

[Ψάρευε παράνομα με «αργαλειό» στον Αμβρακικό](#), Boat and Fishing, 22/05/2020

[Βόνιτσα: Συνελήφθη ψαράς που ψάρευε με «αργαλειό»](#), Boat and Fishing, 22/04/2021

Moutopoulos D.K., Prodromitis G., Mantzouni I., Koutsikopoulos C. 2016. Quantifying the implementation of Common Fisheries Policy: Patterns of fisheries violations and penalties imposed in Greek waters. *Marine Policy*, 70: 65-76.

Vafidis, D., & Antoniadou, C. (2023). Holothurian fisheries in the hellenic seas: seeking for sustainability. *Sustainability*, 15(12), 9799.

Theodorou, J.A., Akrivos, V., Katselis, G., Moutopoulos, D.K. 2022. Use of Local Ecological Knowledge on the natural recruitment of bivalve species of commercial exploitation in a Natura area. *Journal of Marine Science and Engineering* 10(2), 125.

Σχετικά με το μέτρο 4.1.1.43 MM21101MB0303 Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση των υδατοκαλλιεργητικών δραστηριοτήτων και τις ιχθυοκαλλιέργειες στον Αμβρακικό Κόλπο

Στο κεφάλαιο 2 (τεύχος τεκμηρίωσης), η ΕΠΜ αναγνωρίζει την Περιοχή Οργανωμένη Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργιών (**κωδικός απειλής G19**) ως απειλή και παρότι η ιχθυοκαλλιέργεια είναι μία δραστηριότητα που διενεργείται στον Αμβρακικό πολλά χρόνια, η δεν γίνεται κάποια ανάλυση ή αξιολόγηση της απειλής και πίεσης αυτής (όπως και στο τεύχος ΜΑ), δηλαδή δεν αναφέρονται οι πιθανές επιπτώσεις εντός της περιοχής, η ένταση των απειλών, τα είδη και οι οικότοποι που επηρεάζονται, ούτε συγκεκριμένα μέτρα για την αποφυγή των επιπτώσεων, η ΕΠΜ περιορίζεται να αναφέρει κάποιες πληροφορίες της ΣΜΠΕ για την ίδρυση ΠΟΑΥ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΥ Α.Ε.. Επιπλέον δεν αναφέρεται πώς η εν λόγω δραστηριότητα αλληλεπιδρά με άλλες απειλές και λειτουργεί συσσωρευτικά στα παρατεταμένα φαινόμενα υποξίας και ανοξίας στα κατώτερα στρώματα του Αμβρακικού. Συγκεκριμένα η μελέτη ορθά αναγνωρίζει ότι οποιαδήποτε διαχειριστική ενέργεια στον στενό διάυλο (κατώφλι - Στενό Πρέβεζας) που ενώνει τον Αμβρακικό κόλπο με το Ιόνιο Πέλαγος είναι χρήσιμο να μελετάται διεξοδικά, διότι επηρεάζεται η εκροή του υφάλμυρου επιφανειακού νερού προς το Ιόνιο Πέλαγος και η αντίθετη εισροή στον κόλπο, αλμυρού και συνεπώς βαρύτερου στρώματος νερού, δηλαδή η ποιότητα των υδάτων, ωστόσο σε αυτές τις δραστηριότητες δεν αναφέρονται και οι ιχθυοκαλλιέργειες παρότι στην πλειονότητά τους είναι συγκεντρωμένες στον διάυλο. Η ύπαρξη των μονάδων, η θεσμική καθιέρωση τους με την ΠΟΑΥ και η αύξηση της δυναμικότητάς τους αναμένουμε να επηρεάζει επιπλέον και την απρόσκοπτη οντογεννητική μετανάστευση των ιχθυοπληθυσμών από και προς τον Αμβρακικό καθώς αποτελούν τόσο φυσικό εμπόδιο και πηγή οργανικής ρύπανσης. Οι Karakassis et al., (2005), υπολόγιζαν ότι μακροπρόθεσμα στην ιχθυοκαλλιέργεια μπορεί να οφείλεται έως και το 1% των οργανικών ρύπων σε Μεσογειακό επίπεδο λαμβάνοντας υπόψιν την ανανέωση των υδάτων μεταξύ Μεσογείου και Ατλαντικού. Για τον Αμβρακικό κόλπο, δεν υπάρχουν δημόσιες έρευνες και μελέτες από ανεξάρτητες αρχές που να μετράται το οργανικό φορτίο που προέρχεται από την ιχθυοκαλλιέργεια. Η ΣΜΠΕ η οποία δημοσιεύτηκε το 2014 χρησιμοποιεί στοιχεία που

συλλέχθηκαν το 2009, 16 χρόνια πριν, παρατίθοντας στοιχεία για τον ευτροφισμό που κατατάσσουν την πλειονότητα των σταθμών ως "εύτροφους" παρά το γεγονός ότι τα δείγματα λήφθηκαν κατά τη χειμερινή περίοδο (Νοέμβριο – Δεκέμβριο) που θεωρητικά θα αναμένονταν μικρότερες συγκεντρώσεις χλωροφύλλης. Οι μελέτες των Ferentinos et al. (2010), Kountoura & Zacharias (2011; 2013), Naeher et al. (2012) και Kountoura (2014), αποκάλυψαν ότι ο κόλπος πάσχει από εποχιακή υποξία (συγκεντρώσεις οξυγόνου <2 mg ανά λίτρο) στο δυτικό της μέρος και εποχιακή ανοξία (συγκεντρώσεις οξυγόνου <0,2 mg ανά λίτρο) στο ανατολικό τμήμα του. Αυτό έχει προκληθεί από την υπερβολική χρήση γεωργικών λιπασμάτων στη γύρω περιοχή μαζί με την αύξηση της κτηνοτροφίας, την ιχθυοκαλλιέργεια και τα οικιακά λύματα τα τελευταία 20 έως 30 χρόνια (Ferentinos et al., 2010; Kountoura & Zacharias, 2011). Οι Kehayias & Aposporis (2014) επιβεβαίωσαν τα φαινόμενα ευτροφισμού και τόνισαν την ανάγκη για συστηματική παρακολούθηση των φαινομένων πραγματοποιώντας μετρήσεις σε σταθμούς πλησίον των υφιστάμενων θέσεων της ΠΟΑΥ. Επιπλέον για την επέκταση και την αύξηση της δυναμικότητας των μονάδων είχε γνωμοδοτήσει αρνητικά η ΜΔΠΠ το 2018, ενώ σύμφωνα με το ΠΧΠ Περιφέρειας Ηπείρου (ΦΕΚ 286/ΑΑΠ/2018), απαιτείται η αποφυγή πρόσθετης επιβάρυνσης με επεκτάσεις ή νέες χωροθετήσεις υδατοκαλλιεργειών στον Αμβρακικό εκτός οργανωμένων υποδοχέων (ΠΟΑΥ Αμβρακικού). Σύμφωνα με το ΠΧΠ Περιφέρειας Δ.Ελλάδας (ΦΕΚ 845/ΑΑΠ/2020), για την ορθολογική διαχείριση των υδατοκαλλιεργειών θα πρέπει να εξασφαλίζεται η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής συνιστώσας στη χωρική διάρθρωση της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας σύμφωνα με τους βασικούς στόχους του Γενικού και Ειδικού Πλαισίου για την ορθολογική διαχείριση του χώρου, την προστασία των ευαίσθητων φυσικών πόρων και του τοπίου και να προωθείται ο εξορθολογισμός της χωροθέτησης των υδατοκαλλιεργειών με ενίσχυση της οργανωμένης λειτουργίας των μονάδων έναντι της σημειακής χωροθέτησης. Επιπλέον, σύμφωνα με την ΚΥΑ με αριθμό 31722/04-11-2011 (ΦΕΚ 2505/Β/4-11-2011), "Εγκριση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις υδατοκαλλιέργειες και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού", στην οποία ήδη αναφέρεται το μέτρο, για την ίδρυση ΠΟΑΥ Αμβρακικού εκτιμάται ότι με βάση την ευαισθησία του οικοσυστήματος του Αμβρακικού Κόλπου θα πρέπει να υπάρξει αναστολή αδειών νέων μονάδων, μέχρι να διευθετηθούν χωροταξικά οι υφιστάμενες και συγκεκριμένα προτείνεται: να μην εφαρμοστεί η κοινή υπουργική εγκύκλιος 121570/1866/12-6-2009 για αύξηση της δυναμικότητας των μονάδων, οι επιχειρήσεις να συνδυαστούν με αγροτουρισμό και αθλητική αλιεία, μονάδες που θέλουν αύξηση δυναμικότητας να μετεγκατασταθούν εκτός του Αμβρακικού Κόλπου ή στη συνεκτροφή οστράκων-ιχθύων ως εναλλακτική μέθοδο αμοιβαίας ωφέλειας, ειδικά για περιπτώσεις πιστοποιημένων μονάδων βιολογικής εκτροφής ιχθύων υδατοκαλλιέργειας. Σύμφωνα με την ΥΑ επίσης, όπως αναφέρεται και στο παρόν Μέτρο, και συγκεκριμένα στο άρθρο 6, αναφέρονται οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την εγκατάσταση μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας, μεταξύ των οποίων α) Καλή ποιότητα των υδάτων (προσδιορίζεται από τις φυσικοχημικές και βιολογικές παραμέτρους και κυρίως τη **θερμοκρασία, το οξυγόνο και την οικολογική ποιότητα της περιοχής**), β) τον προσδιορισμό της φέρουσας ικανότητας, όπως η απόσταση από πηγές ρύπανσης, **τα κατάλληλα βάθη σε συνάρτηση με τις εκάστοτε ισχύουσες παραμέτρους και την παρουσία ρευμάτων για την ικανοποιητική ανανέωση των υδάτων**, γ) **ικανή απόσταση από άλλες δραστηριότητες με τις οποίες υπάρχει αλληλεπίδραση**, αλλά και από άλλες μονάδες υδατοκαλλιέργειας (ορίζεται στο άρθρο 7 του παρόντος πλαισίου), δ) Απουσία απαγορευτικών για την ιχθυοκαλλιέργεια δραστηριοτήτων και εγκαταστάσεων (όπως **δίαυλοι ναυσιπλοΐας**), δ) την **απουσία προστατευόμενων ενδιατημάτων για τα οποία**

καθορίζονται ιδιαίτεροι όροι και περιορισμοί από την κοινοτική και εθνική νομοθεσία που διέπει τα οικοσυστήματα αυτά και τέλος, τη δυνατότητα συνύπαρξης, προκειμένου περί προστατευόμενων περιοχών, σύμφωνα με τους όρους που ισχύουν ανάλογα με την κατηγορία και τα χαρακτηριστικά της περιοχής (βλ Κεφ. 1 της παρούσας μελέτης).

Λαμβάνοντας επίσης υπόψιν, ότι ο Αμβρακικός Κόλπος, τις τελευταίες δεκαετίες έχει ενταχθεί στις νεκρές ζώνες του κόσμου, των διάφορων περιβαλλοντικών πιέσεων όπως τη ρύπανση από τη γεωργία, την κτηνοτροφία, τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις πέριξ του Αμβρακικού, τη διαχείριση των ροών γλυκού νερού για άρδευση και παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, τα οργανικά απόβλητα από πολυάριθμες εγκαταστάσεις υδατοκαλλιεργειών μεγάλης κλίμακας και τις καταγγελίες για τη μη λειτουργία των προβλεπόμενων βιολογικών καθαρισμών και την εσκεμμένη απόρριψη λυμάτων στους υδροφορείς.

Το παρόν μέτρο αναφέρει ότι θα πρέπει οι μονάδες θαλάσσιας ιχθυοκαλλιέργειας να είναι εκτός σημαντικών ενδιαιτημάτων για τα είδη *Caretta caretta*, *Tursiops truncatus*, *Pinna nobilis*, ροδολιθικά πεδία, και απειλούμενα κοράλλια (π.χ. *Cladocora caespitosa*), γεγονός που καθιστά την χωροθέτηση μονάδων εντός του Αμβρακικού Κόλπου αδύνατη καθώς για όλα τα παραπάνω είδη όπως τεκμηριώνεται από το σύνολο της ΕΠΜ και το παρόν κείμενο, η περιοχή είναι ύψιστης σημασίας σε εθνικό, Μεσογειακό και Ευρωπαϊκό επίπεδο ενώ τα χαρακτηριστικά της επιβάλλουν την ενιαία θεώρηση του Κόλπου.

Είναι επίσης σημαντικό να αναφερθεί ότι στην περιοχή του Αμβρακικού έχουν σημειωθεί μαζικοί θάνατοι ψαριών σε μονάδες εντατικής ιχθυοκαλλιέργειας σε τρεις περιπτώσεις, τον Δεκέμβριο του 1992 στην περιοχή Λουτρακίου, τον Δεκέμβριο του 1998 στο κέντρο περίπου του Αμβρακικού και τον Φεβρουάριο του 2008 στο Μενίδι Αιτωλοακαρνανίας. Σύμφωνα με τις υπάρχουσες πηγές σε όλες τις περιπτώσεις αποκλείστηκαν οποιαδήποτε παθολογικά αίτια και τα γεγονότα αποδόθηκαν σε απότομη μεταβολή των φυσικοχημικών και βιολογικών συνθηκών του νερού δηλαδή σε ανοξικές συνθήκες που θεωρήθηκε πιθανό να εμφανίστηκαν για βραχύ χρονικό διάστημα και κάτω από ειδικές συνθήκες. Αξίζει να σημειώσουμε ότι πουθενά αλλού στην Ελλάδα και στην Μεσόγειο δεν έχουν σημειωθεί ανάλογα γεγονότα.

Αντίστοιχα στο αρ.319/19-2-08 ενημερωτικό σημείωμα της Δ/σης Αλιείας Αιτωλοακαρνανίας που συντάχθηκε μια μέρα μετά το γεγονός του μαζικού θανάτου στο Μενίδι το 2008 σημειώνεται: «Η αιτία που προκάλεσε τον θάνατο είναι έλλειψη οξυγόνου και ασφυξία. Σε μετρήσεις που έγιναν κατά την αυτοψία που έγινε την Δευτέρα το πρωί και οι οποίες βέβαια δεν μπορούν να απεικονίσουν τις συνθήκες που επικρατούσαν κατά την εκδήλωση του φαινομένου διαπιστώθηκε πενία οξυγόνου όπου σε βάθος κάτω των δύο μέτρων το επίπεδο κορεσμού μειωνόταν κλιμακωτά από 40% και έφτανε στο βάθος μηδενικές τιμές. Επίσης μετρήθηκαν απρόβλεπτα υψηλές θερμοκρασίες νερού.» Οι Ferentinos et al (2010) αναφέρουν ότι πιθανότερο αίτιο για τους μαζικούς θανάτους είναι η άνοδος του ανοξικού στρώματος προς της επιφάνεια του νερού.

Καταλήγοντας, η υποβάθμιση των νερών του κόλπου και ιδιαίτερα η περιορισμένη συγκέντρωση οξυγόνου τον καθιστά «επικίνδυνο» για τις μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας. Οι μαζικοί θάνατοι που έχουν καταγραφεί είναι φανερό ότι οφείλονται στις μετακινήσεις των ανοξικών και υποξικών μαζών νερού κάτω από την πίεση φυσικών παραμέτρων (άνεμος, γλυκά νερά, ...).

Για όλα τα παραπάνω προτείνεται να εξεταστεί ένα σχέδιο μακροπρόθεσμης παρακολούθησης για τα φαινόμενα υποξίας και ανοξίας (βλ. Σχετικό μέτρο) και **να γίνει εκ νέου μία ΣΜΠΕ με επικαιροποιημένα στοιχεία που θα συμπεριλαμβάνει τη χαρτογράφηση των ΤΟ και η οποία θα προβλέπει υποχρεωτικά σενάρια για την απομάκρυνση μονάδων εκτός του Αμβρακικού κόλπου**, προβλέποντας τις αντίστοιχες αποζημιώσεις στις εταιρίες αποκλειστικά και μόνο για την μετακίνηση των κλωβών και τα κόστη που προκύπτουν από αυτή βάσει του σχεδίου αποκατάστασης.

Τέλος, είναι σκόπιμο να **δημιουργηθεί ένα σχέδιο αποκατάστασης στο οποίο θα συμπεριλαμβάνεται η αποκατάσταση του πυθμένα από ήδη εγκαταλελειμμένες μονάδες** (συμπεριλαμβανομένων εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων οστρακοκαλλιεργειών σε θέσεις εντός και εκτός της ΠΟΑΥ), το οποίο θα λαμβάνει υπόψιν την ευθύνη των ιδιοκτητών, αλλά **και αυτών που θα μετεγκατασταθούν με βάση τη ΣΜΠΕ**. Το σχέδιο αποκατάστασης θα περιλαμβάνει καινοτόμες μεθοδολογίες για την αποκατάσταση των βενθικών οικοτόπων και ειδών που έχουν αναγνωριστεί σε δημοσιευμένες μελέτες και θα ενταχθεί στο σχέδιο αποκατάστασης που η χώρα οφείλει να παραδώσει στις 01 Σεπτεμβρίου 2026 για τις ανάγκες του κανονισμού για την αποκατάσταση της φύσης.

Οι παραπάνω προτάσεις πέραν της αναγκαιότητάς τους για τη διαφύλαξη του προστατευταίου αντικειμένου, αποτελούν κοινωνική επιταγή καθώς είναι σύμφωνες με τις τοπικές μονάδες αυτοδιοίκησής (βλ. Δήμος Αμφιλοχίας: ψήφισμα 29/11/2024 ΑΔΑ: 6Μ7ΑΩΨΞ-5ΥΡ; Δήμος Νικολάου Σκουφά, αρ. αποφ.: 167/2024 ΑΔΑ: 6ΥΙΣΩΚ5-70Υ; Δήμος Αρταίων αρ. αποφ.: 226/2024, ΑΔΑ: 9ΜΟΒΩΨΑ-ΦΜΟ). Πέραν από αυτές η μετεγκατάσταση όλων των μονάδων εκτός Αμβρακικού ή τουλάχιστον η απομάκρυνση από το δίαιλο (Ακρωτηρίου Παναγιάς, Γαιδουρονήσι, Ακρωτηρίου Λασκάρας και στόμιο) και η μη αύξηση της δυναμικότητας αποτελεί αίτημα των επαγγελματικών συλλόγων αλιέων του Αμβρακικού Κόλπου και των Συνεταιρισμών εκμετάλλευσης των λιμνοθαλασσών του Αμβρακικού και αντανάκλα τη γνωμάτευση του πρώην Φορέα Διαχείρισης Αμβρακικού (ΟΦΥΠΕΚΑ σήμερα) η οποία ήταν αρνητική για τη ΣΜΠΕ όσον αφορά στα θέματα αύξησης δυναμικότητας και χωροθέτησης.

Τα μέτρα συνυπογράφουν:

1. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ
2. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ «Ο ΑΡΑΧΘΟΣ»
3. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΚΤΙΟΥ ΒΟΝΙΤΣΑΣ
4. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
5. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
6. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ «ΤΣΟΥΚΑΛΙΟ-ΡΟΔΙΑ»
7. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΑΡΤΑΣ «ΤΟ ΠΛΑΤΑΝΑΚΙ»
8. Πανελλήνιος Σύλλογος Ιχθυολόγων Δημοσίου, Π.Σ.Ι.Δ.
9. ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟ
10. iSea, Περιβαλλοντική οργάνωση για την Προστασία των Υδάτινων Οικοσυστημάτων
11. Tethys Research Institute
12. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία
13. Τμήμα Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών, Πανεπιστήμιο Πατρών

14. Blue Marine Foundation

15. Oceanus-Lab, Τμήμα Γεωλογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών

16. MedINA, Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο

Σχετικά με το μέτρο MM21101CF0301 Σχέδιο Διαχείρισης Επισκεπτών ΕΠ Υγροτόπων Αμβρακικού

Να ληφθεί υπόψιν στον σχεδιασμό ως δραστηριότητα και ήπιος τουρισμός ο Αλιευτικός Τουρισμός. Ο αλιευτικός τουρισμός αποτελεί μια δραστηριότητα ήπιου τουρισμού με σημαντική συμβολή στη βιώσιμη ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών, όπως ο Αμβρακικός Κόλπος. Η ένταξή του στο Σχέδιο Διαχείρισης Επισκεπτών του Εθνικού Πάρκου Υγροτόπων Αμβρακικού είναι κρίσιμη για την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης της περιοχής.

Στον Αμβρακικό, ο αλιευτικός τουρισμός έχει ήδη αναπτυχθεί, ιδιαίτερα στη Λιμνοθάλασση Λογαρού και Πωγωνίτσα, ενώ ταυτόχρονα υλοποιείται από αλιευτικά σκάφη που ελλιμενίζονται στην Πρέβεζα. Επιπλέον, η δραστηριότητα αυτή αναμένεται να αναπτυχθεί περαιτέρω τα επόμενα χρόνια, καθώς προωθείται από το νέο Πρόγραμμα «Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θάλασσα» (ΠΑΛΥΘ) 2021-2027, και εντάσσεται στις επιλέξιμες δράσεις για τις Στρατηγικές Τοπικής Αλιείας.

Συγκεκριμένα, προτείνονται δράσεις που μπορούν να ενταχθούν στο πλαίσιο των έργων ερμηνείας περιβάλλοντος όπως τη δημιουργία θεματικών διαδρομών και σταθμών ερμηνείας (και) για τον Αλιευτικό Τουρισμό. Ανάπτυξη περιηγητικών διαδρομών εντός των λιμνοθαλασσών στις ήδη υπάρχουσες υποδομές π.χ. Διβάρια και παραδοσιακά αλιευτικά καταλύματα. Σε στρατηγικά επιλεγμένα σημεία, μπορούν να τοποθετηθούν σταθμοί ερμηνείας με πληροφοριακό υλικό για τη βιοποικιλότητα, τις αλιευτικές πρακτικές και την πολιτιστική κληρονομιά και ταυτότητα της περιοχής.

Πλέον το μέτρο θα συνδέεται και θα συμβάλλει στην ανθεκτικότητα των τοπικών κοινοτήτων και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων των πιέσεων που προκύπτουν από την αλιεία.

Αξίζει να σημειωθεί ότι θα πρέπει να δοθούν κατευθυντήριες για τη διενέργεια του Αλιευτικού τουρισμού με τέτοιο τρόπο που να μην προκαλεί όχληση στο προστατευταίο ακολουθώντας τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα παρατήρησης θαλάσσιων θηλαστικών (π.χ. ACCOBAMS, IWC) και ορνιθοπανίδας καθώς τέτοιες δραστηριότητες μπορούν να αποτελέσουν όχληση εάν δεν πραγματοποιηθούν με σωστό τρόπο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα για αυτό αποτελεί το Ρινοδέλφινο (βλ. Σχετικό μέτρο για το κρίσιμης κινδυνεύον Ρινοδέλφινο).

Τα μέτρα συνυπογράφουν:

1. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ
2. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ «Ο ΑΡΑΧΘΟΣ»

3. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΚΤΙΟΥ ΒΟΝΙΤΣΑΣ
4. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
5. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
6. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ «ΤΣΟΥΚΑΛΙΟ-ΡΟΔΙΑ»
7. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΑΡΤΑΣ «ΤΟ ΠΛΑΤΑΝΑΚΙ»
8. Πανελλήνιος Σύλλογος Ιχθυολόγων Δημοσίου, Π.Σ.Ι.Δ.
9. ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟ
10. iSea, Περιβαλλοντική οργάνωση για την Προστασία των Υδάτινων Οικοσυστημάτων
11. Tethys Research Institute
12. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία
13. Τμήμα Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών, Πανεπιστήμιο Πατρών
14. Blue Marine Foundation
15. Oceanus-Lab, Τμήμα Γεωλογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
16. MedINA, Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο

Σχετικά με το μέτρο MM21101CI0201: Έρευνα για το ξενικό είδος *Callinectes sapidus* (μπλε καβούρι)

Το μέτρο εντάσσεται στα μέτρα CI02 Διαχείριση, έλεγχος ή εξάλειψη των εγκατεστημένων ξενικών ειδών που αφορούν την ΕΕ CI06 Άλλα μέτρα που σχετίζονται με προβληματικά είδη CW02 Έρευνες και μελέτες. Ωστόσο, δεν περιγράφεται επαρκώς εντός του μέτρου πώς θα πραγματοποιηθεί αυτό και θεωρούμε ότι θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει την περιγραφή τουλάχιστον κάποιων δράσεων αφαίρεσης ή/και κίνητρα εμπλέκοντας τους συνεταιρισμούς λιμνοθαλασσών καθώς και τους αλιευτικούς συλλόγους, μέσω της προώθησης της στοχευμένης αλιείας και του εκσυγχρονισμού εγκαταστάσεων οι οποίοι θα επιτρέπουν τη νόμιμη μεταποίηση και αξιοποίηση του είδους εμπορικά. Θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης.

Θεωρείται σκόπιμο επίσης να υπάρχουν ξεχωριστά μέτρα και για άλλα ξενικά είδη π.χ. το είδος ξενικού θαλάσσιου φανερόγαμου *Halophyla spp.* που αναγνωρισμένα δημιουργεί πρόβλημα στα λιβάδια Κυμοδόχης (*Cymodocea nodosa*) (Mannino et al., 2023; Sghaier et al., 2014) η οποία είναι το επικρατές φανερόγαμο στην περιοχή (Diapoulis et al., 1991) και κατά συνέπεια στο 1160 και 1110, αλλά και στην αλεία της περιοχής.

Στα συγκεκριμένα μέτρα προτείνουμε να προστεθεί και η παρακολούθηση των χωροκατακτητικών ξενικών ειδών, όπως αναφέρει και ο Κανονισμός (Ε.Ε) αριθ. 1143/2014 για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών, Κεφάλαιο 3, Άρθρο 14 «Σύστημα επιτήρησης» τα κράτη μέλη πρέπει να «θέτουν σε εφαρμογή, ή εντάσσουν στο ήδη υπάρχον σύστημά τους, σύστημα επιτήρησης των χωροκατακτητικών ξένων ειδών ενωσιακού ενδιαφέροντος, το οποίο συλλέγει και καταγράφει δεδομένα σχετικά με την εμφάνιση χωροκατακτητικών ξένων ειδών στο περιβάλλον, μέσω έρευνας, παρακολούθησης ή άλλων διαδικασιών, με σκοπό την αποτροπή της εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών στην Ένωση».

Αναφορές:

Diapoulis, A., Koussouris, T. H., Bertahas, I., & Photis, G. (1991). Ecological stresses on a delta area in western Greece. *Toxicological & Environmental Chemistry*, 31(1), 285-290.

Mannino, A. M., Balistreri, P., Mancuso, F. P., Bozzeda, F., & Pinna, M. (2023). Searching for the competitive ability of the alien seagrass *Halophila stipulacea* with the autochthonous species *Cymodocea nodosa*. *NeoBiota*, 83, 155-177.

Sghaier, Y. R., Zakhama-Sraieb, R., & Charfi-Cheikhrouha, F. (2014, October). Effects of the invasive seagrass *Halophila stipulacea* on the native seagrass *Cymodocea nodosa*. In *Proceedings of the 5th Mediterranean symposium on marine vegetation* (pp. 167-171). Portorož, SI: UNEP.

Τα μέτρα συνυπογράφουν:

17. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ
18. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ «Ο ΑΡΑΧΘΟΣ»
19. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΚΤΙΟΥ ΒΟΝΙΤΣΑΣ
20. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
21. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
22. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ «ΤΣΟΥΚΑΛΙΟ-ΡΟΔΙΑ»
23. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΑΡΤΑΣ «ΤΟ ΠΛΑΤΑΝΑΚΙ»
24. Πανελλήνιος Σύλλογος Ιχθυολόγων Δημοσίου, Π.Σ.Ι.Δ.
25. ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟ
26. iSea, Περιβαλλοντική οργάνωση για την Προστασία των Υδάτινων Οικοσυστημάτων
27. Tethys Research Institute
28. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία
29. Τμήμα Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών, Πανεπιστήμιο Πατρών
30. Blue Marine Foundation
31. Oceanus-Lab, Τμήμα Γεωλογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
32. MedINA, Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο

Σχετικά με το μέτρο 4.1.1.10 MM21101CG0201 Σήμανση αλιεύματος ερασιτεχνικής αλιείας

Προτείνεται να δημιουργηθεί ένα μέτρο που θα προβλέπει χωροχρονικούς περιορισμούς και περιορισμούς στα μεγέθη αλιευόμενων ειδών από τους ερασιτέχνες αλιείς και τις ποσότητες. Στόχος του μέτρου θα πρέπει να είναι αφενός η προστασία αλλά και η διευκόλυνση του καλύτερου ελέγχου. Επιπλέον, το μέτρο θα πρέπει να αναφέρει το προβλεπόμενο ηλεκτρονικό ημερολόγιο ΟΣΠΑ για τους ερασιτέχνες που θεωρητικά ήδη έχει αναπτυχθεί από το ΥΠΑΑΤ στο πλαίσιο της εφαρμογής Ευρωπαϊκών κανονισμών. Σε καμία περίπτωση η σήμανση δεν μπορεί

να είναι το μοναδικό μέτρο που προτείνεται για την ερασιτεχνική αλιεία για την οποία δεν υπάρχουν στοιχεία που να την ποσοτικοποιούν.

Ενδεικτικά για την ερασιτεχνική αλιεία στη θάλασσα προτείνεται:

- ο περιορισμός των ημερών αλιείας για τη διευκόλυνση ελέγχων π.χ. Σαββατοκύριακα και Τετάρτες.
- Περιορισμός του συνόλου των κιλών ανά βάρκα στα 5 κιλά ανά βάρκα και ιδιαίτερα για τις σουπιές.
- Επαναφορά αδειών/μητρώων στα αρμόδια γραφεία αλιείας και διατήρηση ημερολογίου
- Χρονικές απαγορεύσεις για την αποφυγή αλιείας μικρών ατόμων ιδιαίτερα για τη Σουπιά π.χ. τους καλοκαιρινούς μήνες.
- Αντίστοιχα θα πρέπει να προβλέπονται μέτρα για την ερασιτεχνική αλιεία εσωτερικών υδάτων που είναι επίσης πολύ έντονη στην περιοχή.

Τα μέτρα συνυπογράφουν:

17. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ
18. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ «Ο ΑΡΑΧΘΟΣ»
19. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΚΤΙΟΥ ΒΟΝΙΤΣΑΣ
20. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
21. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
22. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ «ΤΣΟΥΚΑΛΙΟ-ΡΟΔΙΑ»
23. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΑΡΤΑΣ «ΤΟ ΠΛΑΤΑΝΑΚΙ»
24. Πανελλήνιος Σύλλογος Ιχθυολόγων Δημοσίου, Π.Σ.Ι.Δ.
25. ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟ
26. iSea, Περιβαλλοντική οργάνωση για την Προστασία των Υδάτινων Οικοσυστημάτων
27. Tethys Research Institute
28. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία
29. Τμήμα Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών, Πανεπιστήμιο Πατρών
30. Blue Marine Foundation
31. Oceanus-Lab, Τμήμα Γεωλογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
32. MedINA, Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο

Σχετικά με το μέτρο 4.1.1.12 MM21101CG0402

Μέτρα περιορισμού παράνομης αλιείας, εμπορίας και κατανάλωσης θαλάσσιων ασπονδύλων κοινοτικού ενδιαφέροντος

Θα πρέπει το μέτρο να αφορά οριζόντια όλα τα είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Σχετικά με το μέτρο 4.1.1.21 MM21101CS0102

Πλέγμα Δράσεων για την προστασία της Πίννας (*Pinna nobilis*)

Το μέτρο παρουσιάζει ως κύρια απειλή την αλιεία ενώ τα βάθη στα οποία αυτή τη στιγμή βρίσκονται τα ζωντανά άτομα κατανέμονται από 0-4 μέτρα ένα εύρος που δεν συνάβει με το εύρος δραστηριοποίησης των επαγγελματιών αλιέων βαθυμετρικά (By Elasmocatch, Unpublished data 2022-2025). Αντίθετα θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στις τουριστικές δραστηριότητες, τα φαινόμενα ανοξίας, την ιχθυοκαλλιέργεια και τη ρύπανση. Όπως άλλωστε τεκμηριώνεται στο μέτρο, οι παραπάνω πιέσεις είναι αυτές που πιθανώς ευθύνονται για την σχεδόν παντελή απουσία της Πίννας από τις βόρειες ακτές του Αμβρακικού, ενώ στις υπόλοιπες περιοχές που το είδος απαντάται «Εξαιρετικά ανησυχητικές είναι οι αδιάσειστες **αποδείξεις εκτεταμένης λαθραλιείας πίννας από αυτοδύτες, σε συνδυασμό με άλλες παράνομες μεθόδους αλιείας, όπως αυτοσχέδιες δράγες ρηχών υδάτων**» επομένως δεν πρόκειται για την επαγγελματική αλιεία αλλά για παράνομη, λαθραία και άναρχη αλιεία (IUU) με την οποία δεν θα πρέπει να συγχέεται. Το μέτρο που προτείνεται από το παρόν σχετικά με την απαγόρευση αλιείας Ολοθουρίων καθώς και κάθε τύπου συρόμενου εργαλείου (βλ. Προσθήκη ρυθμιστικού μέτρου για την αλιεία: Απαγόρευση αλιείας Ολοθουρίων *Holothuria* spp. στον Αμβρακικό) εκτιμούμε ότι θα περιορίσει τέτοιου είδους φαινόμενα και θα διευκολύνει τον έλεγχο. Η πρόταση νέων ζωνών αυστηρής προστασίας όπου όλες οι δραστηριότητες αλιείας θα πρέπει να απαγορεύονται αυστηρά και μάλιστα η οριοθέτησή τους σε ετήσια βάση συμπεριλαμβανομένων των στατικών εργαλείων τα οποία στο σύνολό τους είναι ελαφριά και περιορισμένα σε μέγεθος, δηλαδή δεν αποτελούν κίνδυνο για την Πίνα, «αποδέχεται» την παραδοχή ότι δεν υπάρχει έλεγχος και εφαρμογή της νομοθεσίας από τις ελεγκτικές αρχές ενώ αν δεν υπάρξει αυστηρός έλεγχος και καθολική απαγόρευση των συρόμενων (βλ. Προσθήκη ρυθμιστικού μέτρου για την αλιεία: Απαγόρευση αλιείας Ολοθουρίων *Holothuria* spp. στον Αμβρακικό) τα φαινόμενα αυτά θα συνεχίσουν να λαμβάνουν χώρα σε όλο τον υπόλοιπο κόλπο όπου εάν οι δράσεις αποκατάστασης της Πίννας αποβούν επιτυχείς αυτή θα κατανέμεται σε όλον τον Κόλπο αλλά θα προστατεύεται «επαρκώς» μόνο σε συγκεκριμένες ζώνες. Παράλληλα θεωρούμε το μέτρο, εκτός από περιβαλλοντικά και κοινωνικά άδικο, καθώς η παράκτια αλιεία, που οριακά δεν είναι οικονομικά βιώσιμη και που έχει το μικρότερο περιβαλλοντικό αντίκτυπο σε σχέση με άλλες ανθρωπογενείς δραστηριότητες στην περιοχή, περιορίζεται περαιτέρω με αμφίβολα αποτελέσματα για το πλυθισμό του είδους *P. nobilis*. Σε περίπτωση τέτοιας απαγόρευσης αυτή θα πρέπει να γίνει έπειτα από διαβούλευση και συνεργασία με τους κατά τόπου αλιευτικούς συλλόγους.

Τα μέτρα συνυπογράφουν:

1. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ
2. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ «Ο ΑΡΑΧΘΟΣ»
3. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΚΤΙΟΥ ΒΟΝΙΤΣΑΣ

4. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
5. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
6. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ «ΤΣΟΥΚΑΛΙΟ-ΡΟΔΙΑ»
7. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΑΡΤΑΣ «ΤΟ ΠΛΑΤΑΝΑΚΙ»
8. Πανελλήνιος Σύλλογος Ιχθυολόγων Δημοσίου, Π.Σ.Ι.Δ.
9. ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟ
10. iSea, Περιβαλλοντική οργάνωση για την Προστασία των Υδάτινων Οικοσυστημάτων
11. Tethys Research Institute
12. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία
13. Τμήμα Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών, Πανεπιστήμιο Πατρών
14. Oceanus-Lab, Τμήμα Γεωλογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
15. MedINA, Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο

Σχετικά με το μέτρο MM21101CJ0101

Μακροχρόνια παρακολούθηση των ανοξικών στρωμάτων του Αμβρακικού

Σύμφωνα με το Μέτρο «προβλέπεται η 2η Αναθεώρηση ΣΔΛΑΠ του ΥΔ Ηπείρου (M05Σ1606) και η 2η Αναθεώρηση ΣΔΛΑΠ του ΥΔ Δυτικής Ελλάδας (M04Σ1606) και αφορά στη διαχρονική παρακολούθηση της ανόξιας που παρατηρείται στον Αμβρακικό κόλπο και της χρονικής εξέλιξης που εμφανίζει αυτή η διαστρωμάτωση». Ωστόσο, πλέον οι αναθεωρήσεις έχουν πραγματοποιηθεί και θεσμοθετηθεί. Θεωρούμε ότι το μέτρο δεν περιγράφει επαρκώς τον τρόπο που θα υλοποιείται η διαχρονική παρακολούθηση της ανοξίας που παρατηρείται στον Αμβρακικό. Θα πρέπει να είναι ξεκάθαρο ότι το μέτρο δεν θα περιορίζεται στην αναθεώρηση των ΣΔΛΑΠ αυτών ή των επόμενων. Ενώ το θεσμοθετημένο ΣΔΛΑΠ αναφέρει δύο μέτρα που σχετίζονται με το υδρολογικό καθεστώς του Αμβρακικού το M05Σ0701 «Έργα βελτίωσης της υδραυλικής επικοινωνίας μεταξύ υγροτοπικών συστημάτων του Αμβρακικού που αντιμετωπίζουν προβλήματα επαρκούς τροφοδοσίας γλυκού» το οποίο προβλέπει μελέτη για να εξετασθεί η αναγκαιότητα έργων αποκατάστασης, και το M05Σ1606 «Παρακολούθηση της ανοξικότητας που παρατηρείται στον Αμβρακικό κόλπο και της χρονικής εξέλιξης που εμφανίζει αυτή η διαστρωμάτωση» προβλέποντας πάλι μελέτη χωρίς να διευκρινίζει πώς θα γίνει αυτή.

Θα πρέπει στο μέτρο να περιλαμβάνεται η παρακολούθηση φυσικοχημικών και βιοχημικών παραμέτρων, σε εποχική βάση, και σε πολλούς υδρογραφικούς σταθμούς του Αμβρακικού συμπεριλαμβανομένης της υδάτινης στήλης και του πυθμένα σε θέσεις που καλύπτουν τη δυτική και ανατολική λεκάνη, τα στόμια των ποταμών και τις λιμνοθάλασσες. Επιπλέον στις γενικές ρυθμίσεις του Κεφ. 4 αναφέρεται «μέχρι τη θέσπιση τυχόν απαιτούμενων νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων, ορίζεται ως απόλυτη ελάχιστη παροχή ποταμού Λούρου η τιμή $5 \text{ m}^3/\text{s}$ στις εκβολές, και $7 \text{ m}^3/\text{s}$ για τον ποταμό Άραχθο» τιμές οι οποίες δεν είναι ξεκάθαρο πώς ορίστηκαν ενώ σύμφωνα με τους Ζαλαχώρη et al., (2001) ο Λούρος έπειτα από τη μακρόχρονη λειτουργία του Φράγματος είχε μέση θερινή παροχή $15 \text{ m}^3/\text{s}$ και ο Άραχθος έπειτα τη λειτουργία του Φράγματος $31,2 \text{ m}^3/\text{s}$.

Αναφορές:

Ζαλαχώρη Ε. Καϊναδάς Η., Μάργαρης Ν., (2001). Η αλιευτική παράδοση στον Αμβρακικό κόλπο, Υπουργείο Γεωργίας, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Άρτας, ΕΤΑΝΑΜ, Τμήμα Περιβάλλοντος Πανεπιστημίου Αιγαίου, Δημοτική Βιβλιοθήκη Αμφιλοχίας

Τα μέτρα συνυπογράφουν:

1. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ
2. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ «Ο ΑΡΑΧΘΟΣ»
3. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΚΤΙΟΥ ΒΟΝΙΤΣΑΣ
4. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
5. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
6. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ «ΤΣΟΥΚΑΛΙΟ-ΡΟΔΙΑ»
7. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΑΡΤΑΣ «ΤΟ ΠΛΑΤΑΝΑΚΙ»
8. Πανελλήνιος Σύλλογος Ιχθυολόγων Δημοσίου, Π.Σ.Ι.Δ.
9. ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟ
10. iSea, Περιβαλλοντική οργάνωση για την Προστασία των Υδάτινων Οικοσυστημάτων
11. Tethys Research Institute
12. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία
13. Τμήμα Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών, Πανεπιστήμιο Πατρών
14. Blue Marine Foundation
15. Oceanus-Lab, Τμήμα Γεωλογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
16. MedINA, Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο

Σχετικά με το μέτρο 4.1.1.38 MM21101MB0105 Μελέτη βάσης για τους ΤΟ 1160, 8210, 72Α0

Αρχικά θα πρέπει να γίνει επικαιροποίηση της μελέτης με τα στοιχεία που έχουν επικαιροποιηθεί στο SDF τις [GR2110004](#) «Αμβρακικός Κόλπος, Λιμνοθάλασσα Κατάφουρκο και Κορακονήσια» και [GR2110001](#) «Αμβρακικός κόλπος, Δέλτα Λούρου και Αράχθου (Πέτρα, Μύτικας, ευρύτερη περιοχή, κάτω ρους Αράχθου, Καμπή Φιλιπιάδας)» καθώς αυτές έχουν ανανεωθεί στις 16/01/2025 και περιλαμβάνουν νέους οικοτόπους όπως ο 1110 (Αμμοσύρσεις που καλύπτονται διαρκώς από θαλάσσιο νερό μικρού βάθους) που ωστόσο πάλι είναι με περιορισμένα στοιχεία. Στο μέτρο πρέπει να δοθεί έμφαση στη χαρτογράφηση Οικοτόπων με έμφαση στα θαλάσσια και μεταβατικά αγγειόσπερμα φυτά και τα ροδολιθικά πεδία, αλλά και τους σχηματισμούς (πάγκους) ενασβεστωμένων ροδοφυκών, καθώς σε αυτά περιλαμβάνονται θαλάσσια φανερώγαμα όπως το *Zostera notlii* και η *Cymodocea nodosa* (Dimas et al., 2022; Panayiotidis et al., 2022; Fakiris et al., 2023), είδη που υπάγονται σε καθεστώς προστασίας συγκεκριμένα στη σύμβαση της Βαρκελώνης (Παράρτημα II, Κατάλογος των κινδυνευόντων ή απειλούμενων ειδών) και τη Σύμβαση της Βέρνης (Παράρτημα 1, αυστηρά προστατευόμενων ειδών χλωρίδας) ενώ αποτελούν δείκτες υγείας και καλής οικολογικής κατάστασης σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο για τα Ύδατα (WFD, 2000/60/EC; Papathanasiou et al., 2016). Επιπλέον, θα πρέπει να προβλέπεται η παρακολούθηση της κατάστασης διατήρησης και υγείας καθώς και τις μεταβολές σε

συνάρτηση με το υδρολογικό καθεστώς ιδιαίτερα στις λιμνοθάλασσες. Η λεπτομερής χαρτογράφηση να βοηθήσει στον καθορισμό της κατανομής τους και στην ιεράρχηση των περιοχών για την αποτελεσματική προστασία τους στο πρίσμα της κλιματικής αλλαγής, της ρύπανσης και τις μεταβολές στο υδρολογικό καθεστώς και αλλαγών στις θαλάσσιες χρήσεις (Traganos et al., 2022). Τέλος, καθώς πρόκειται για οικοσυστήματα μπλε άνθρακα (Lavery et al., 2013; Bañolas et al., 2020; Röhr et al., 2018), θα πρέπει αυτά να συμπεριλαμβάνονται στα μέτρα για τις οικοσυστημικές υπηρεσίες, το Σχέδιο για την Κλιματική Αλλαγή και να προβλέπονται δράσεις που συνάδουν με τις υποχρεώσεις της χώρας με τον Κανονισμό για την Αποκατάσταση της Φύσης (Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1991).

Αναφορές:

Bañolas, G., Fernández, S., Espino, F., Haroun, R., & Tuya, F. (2020). Evaluation of carbon sinks by the seagrass *Cymodocea nodosa* at an oceanic island: Spatial variation and economic valuation. *Ocean & Coastal Management*, 187, 105112. <https://doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2020.105112>

Dimas X., Fakiris E., Christodoulou D., Georgiou N., Geraga M., Papathanasiou V., et al. (2022). Marine priority habitat mapping in a Mediterranean conservation area (Gyaros, south Aegean) through multi-platform marine remote sensing techniques. *Front. Mar. Sci.* 9. doi: 10.3389/fmars.2022.953462

Fakiris E, Dimas X, Giannakopoulos V, Geraga M, Koutsikopoulos C, Ferentinos G and Papatheodorou G (2023) Improved predictive modelling of coralligenous formations in the Greek Seas incorporating large-scale, presence-absence, hydroacoustic data and oceanographic variables. *Front. Mar. Sci.* 10:1117919. doi: 10.3389/fmars.2023.1117919

Lavery, P. S., Mateo, M.-Á., Serrano, O., & Rozaimi, M. (2013). Variability in the carbon storage of seagrass habitats and its implications for global estimates of blue carbon ecosystem service. *PLOS ONE*, 8(9), e73748. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0073748>

Panayotidis P., Papathanasiou V., Gerakaris V., Fakiris E., Orfanidis S., Papatheodorou G., et al. (2022). Seagrass meadows in the Greek Seas: presence, abundance and spatial distribution. *Botanica Marina* 65, 289–299. doi: 10.1515/bot-2022-0011

Papathanasiou, V., Orfanidis, S., & Brown, M. T. (2016). *Cymodocea nodosa* metrics as bioindicators of anthropogenic stress in N. Aegean, Greek coastal waters. *Ecological Indicators*, 63, 61–70. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2015.11.059>

Röhr, M. E., Holmer, M., Baum, J. K., Björk, M., Boyer, K., Chin, D., et al. (2018). Blue carbon storage capacity of temperate eelgrass (*Zostera marina*) meadows. *Global Biogeochemical Cycles*, 32, 1457–1475. <https://doi.org/10.1029/2018GB005941>

Traganos, D., Lee, C. B., Blume, A., Poursanidis, D., Čížmek, H., Deter, J., Mačić, V., Montefalcone, M., Pergent, G., Pergent-Martini, C., Ricart, A. M., & Reinartz, P. (2022). Spatially explicit seagrass extent mapping across the entire Mediterranean. *Frontiers in Marine Science*, 9, 871799. <https://doi.org/10.3389/fmars.2022.871799>(<https://doi.org/10.3389/fmars.2022.871799>)

Τα μέτρα συνυπογράφουν:

1. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ
2. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ «Ο ΑΡΑΧΘΟΣ»
3. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΚΤΙΟΥ ΒΟΝΙΤΣΑΣ
4. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
5. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
6. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ «ΤΣΟΥΚΑΛΙΟ-ΡΟΔΙΑ»
7. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΑΡΤΑΣ «ΤΟ ΠΛΑΤΑΝΑΚΙ»
8. Πανελλήνιος Σύλλογος Ιχθυολόγων Δημοσίου, Π.Σ.Ι.Δ.
9. ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟ
10. iSea, Περιβαλλοντική οργάνωση για την Προστασία των Υδάτινων Οικοσυστημάτων
11. Tethys Research Institute
12. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία
13. Τμήμα Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών, Πανεπιστήμιο Πατρών
14. Blue Marine Foundation
15. Oceanus-Lab, Τμήμα Γεωλογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
16. MedINA, Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο

ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΡΧΑΡΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΑΛΑΧΙΑ

Περί σημαντικών ειδών πανίδας για τις GR2110004 «Αμβρακικός Κόλπος, Λιμνοθάλασσα Κατάφουρκο και Κορακονήσια» και GR2110001 «Αμβρακικός κόλπος, Δέλτα Λούρου και Αράχθου (Πέτρα, Μύτικας, ευρύτερη περιοχή, κάτω ρους Αράχθου, Καμπή Φιλιππιάδας)» - χονδριχθείς (καρχαρίες και σαλάχια).

Οι χονδριχθείς (καρχαρίες, σαλάχια και χίμαιρες) διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στο θαλάσσιο περιβάλλον, παρέχοντας σταθερότητα στις δομές και τις λειτουργίες των παράκτιων και ωκεάνιων οικοσυστημάτων, με το 1/3 των ειδών να κινδυνεύει με εξαφάνιση παγκοσμίως. Πρόκειται για ευάλωτα είδη όπως τα θαλάσσια θηλαστικά, οι θαλάσσιες χελώνες και τα θαλασσοπούλια (FAO, 2019). Πληθώρα αυτών των ειδών καταγράφονται σε διεθνείς συμβάσεις και συνθήκες των οποίων η χώρα μας είναι συμβαλλόμενο μέρος και έχει υποχρεώσεις τόσο για την παρακολούθηση όσο και για την προστασία και την αποκατάσταση των πληθυσμών τους.

Συγκεκριμένα, η Σύμβαση της Βαρκελώνης πρωτόκολλο SPA/BD περιλαμβάνει 23 είδη κάτω από αυστηρό καθεστώς προστασίας, που έχει ενσωματωθεί στην Ευρωπαϊκή νομοθεσία και ισχύει και στη χώρα μας (2102/2015/ΕΕ). Η Σύμβαση της Βέρνης, όπως έχει γίνει δεκτή με απόφαση του ΕΚ (82/72/ΕΟΚ) και των τροποποιήσεων της με την απόφαση του ΕΚ (98/746/ΕΚ) και ισχύει στη χώρα μας με 3 είδη χονδριχθύν υπό καθεστώς αυστηρής προστασίας. Τη Σύμβαση για τη διατήρηση των αποδημητικών ειδών που ανήκουν στην άγρια πανίδα (CMS) γνωστή και ως Σύμβαση της Βόννης και το Μνημόνιο για τους Καρχαρίες (Sharks MOU) όπως προκύπτει από την πρώτη που έχουν επίσης ενσωματωθεί στην Ευρωπαϊκή νομοθεσία με απόφαση του ΕΚ (82/461/ΕΕΚ) με 3 είδη υπό καθεστώς αυστηρής προστασίας. Οι συστάσεις της Γενικής Επιτροπής Αλιείας για τη Μεσόγειο, της οποίας η χώρα μας είναι μέλος και μεταξύ άλλων τη σύσταση 44/2021/16 χώρα μας οφείλει να βελτιώσει την κατάσταση διατήρησης για 30 είδη, τις

συστάσεις 41/2017/6, 45/2022/13 και τη 42/2018/2 με τις οποίες προβλέπονται αυστηρές απαγορεύσεις, συλλογή στοιχείων για τα είδη.

Επιπλέον, ο νέος Κανονισμός για την αποκατάσταση της φύσης (2024/1991/EK) που αναφέρει "Είναι σημαντικό να τεθούν σε εφαρμογή μέτρα αποκατάστασης και για τους οικοτόπους ορισμένων θαλάσσιων ειδών, όπως οι καρχαρίες και τα σελάχια, τα οποία, για παράδειγμα, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης για τη διατήρηση των αποδημητικών ειδών της άγριας πανίδας (CMS), που υπεγράφη στη Βόννη στις 23 Ιουνίου 1979, ή στους καταλόγους απειλούμενων ή υπό εξαφάνιση ειδών των συμβάσεων για τις περιφερειακές θάλασσες, βρίσκονται όμως εκτός του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, δεδομένου ότι έχουν σημαντική λειτουργία στο οικοσύστημα".

Τέλος, οι χονδριχθείς συμπεριλήφθηκαν στην επικαιροποίηση του Κόκκινου Κατάλογου των Απειλούμενων ειδών της Ελλάδας (ΟΦΥΠΕΚΑ, 2024) όπου σύμφωνα με το άρθρο 17 του ν. 3937/2011 (ΦΕΚ Α' 60) αποτελεί βασικό εργαλείο διαχείρισης της βιοποικιλότητας και με βάσει αυτών θα επικαιροποιηθεί το Προεδρικό Διάταγμα 67/1981 «Περί προστασίας της αυτοφυούς Χλωρίδος και Άγριας Πανίδος και καθορισμού διαδικασίας συντονισμού και Ελέγχου της Ερεύνης επ' αυτών». Σύμφωνα με την επικαιροποίηση του αξιολογήθηκαν 60 είδη χονδριχθών, από τα οποία 15 κατατάχθηκαν ως Κρισίμως Κινδυνεύοντα (CR), 12 ως Κινδυνεύοντα (EN), 7 ως Τρωτά (VU) 4 ως Ελάχιστης Ανυσυχίας (LC) και 18 ως Ανεπαρκώς γνωστά (DD) και ένα δεν αξιολογήθηκε (NE).

Λαμβάνοντας υπόψιν τα παραπάνω οι χονδριχθείς ως ταξινομική βαθμίδα και σε επίπεδο είδους θα πρέπει να συμπεριληφθούν α) στον χαρακτηρισμό του προστατευταίου και β) στα διαχειριστικά μέτρα.

Ο Αμβρακικός Κόλπος είναι μείζονος σημασίας για τα είδη καθώς φιλοξενεί μόνιμα πληθυσμούς από εννέα είδη σαλαχιών καθώς και δύο είδη καρχαριών, τον Γκριζογαλέο (*Mustelus mustelus*) και τον Σταχτοκαρχαρία (*Carharhinus plumbeus*) (Πίνακας 1) όπως προκύπτει από το πρόγραμμα By Elasmocatch το οποίο επικεντρώθηκε στη μελέτη της παρουσίας και της αφθονίας καρχαριών και σαλαχιών στην περιοχή από το 2022 έως και σήμερα. Στο πλαίσιο του έργου By Elasmocatch παρακολούθηθηκαν συνολικά 1160 αλιευτικά ταξίδια στα 7 κύρια λιμάνια του Αμβρακικού κόλπου (Αμφιλοχία, Κόπραινα, Κορωνησία, Μενίδι, Μπούκα, Πρέβεζα, Βόνιτσα) από τον Φεβρουάριο του 2022 έως τον Απρίλιο του 2025. Συνολικά 2271 καρχαρίες και σαλάχια έχουν καταγραφεί ότι αλληλεπιδρούν με αλιευτικές δραστηριότητες (είτε αλιεύονται ως στόχος είτε ως παρεμπίπτοντα αλιεύματα), μεταξύ αυτών το 15% και το 24% ήταν κρισίμως απειλούμενα και απειλούμενα είδη αντίστοιχα.

Με τα δεδομένα που προέκυψαν ο Αμβρακικός Κόλπος το 2023 χαρακτηρίστηκε Σημαντική Περιοχή για τους Καρχαρίες και τα Σαλάχια (ISRA) και συγκεκριμένα ως περιοχή αναπαραγωγής για το Ρυγχαετόψαρο (*Aetomylaeus bovinus*), το Πλατυσέλαχο (*Gymnura altavela*) και τον Γκριζογαλέο (*M. mustelus*) καθιστώντας την περιοχή κρίσιμη για τα είδη σε εθνικό και Μεσογειακό επίπεδο (By Elasmocatch, Unpublished data; IUCN SSC Shark Specialist Group, 2023). Σήμερα κι έπειτα από ακόμη δύο έτη συστηματικής δειγματοληψίας δεδομένων επιβεβαιώνεται ότι ο Αμβρακικός αποτελεί νηπιότροφείο για ακόμη τρία είδη του γένους *Dasyatis* για το Αετόψαρο (*M. aquila*) και τη Ματομουδιάστρα (*T. torpedo*) (iSea -Αδημοσίευτα Δεδομένα). Οι περιοχή της

Κορονησίας φαίνεται να συγκεντρώνει τα περισσότερες καταγραφές νεογνών ατόμων (Χάρτης 1).

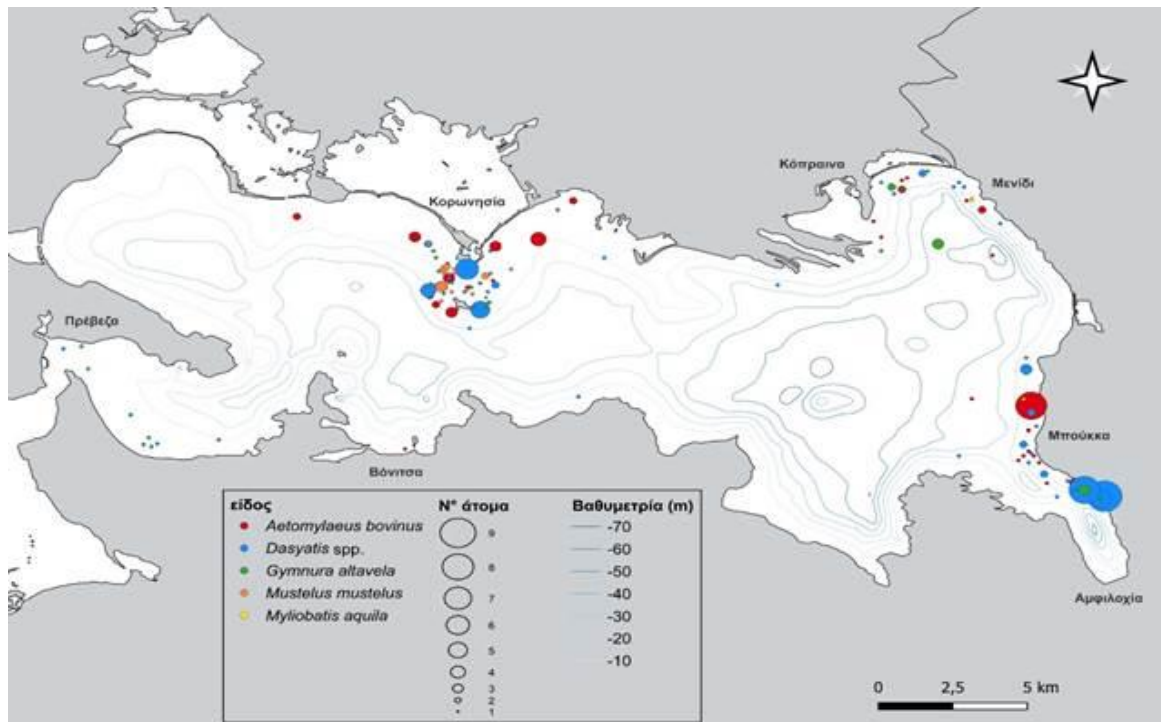
Πίνακας 1: Κατάλογος ειδών που βρίσκονται στον Αμβρακικό Κόλπο, η κατάσταση διατήρησής τους (IUCN Red List of Threatened Species, 2025; ΟΦΥΠΕΚΚΑ, 2024) και το καθεστώς προστασίας.

Είδος	Παγκόσμια Κατάσταση Διατήρησης (IUCN)	Κόκκινος Κατάλογος Απειλούμενων Ειδών της Ελλάδας	Καθεστώς προστασίας *
Γκριζογαλέος <i>Mustelus mustelus</i> (Linnaeus, 1758)	EN	EN	Σύμβαση Βαρκελώνης, Παράρτημα III
Σταχτοκαρχαρίας <i>Carharhinus plumbeus</i> (Nardo, 1827)	EN	EN	Σύμβαση Βαρκελώνης, Παράρτημα III
Ρυγχαετόψαρο <i>Aetomylaeus bovinus</i> (Geoffroy Saint- Hilaire, 1817)	CR	CR	Σύμβαση Βαρκελώνης, Παράρτημα II; CMS, Παράρτημα I και II
Αετόψαρο <i>Myliobatis aquila</i> (Linnaeus, 1758)	CR	VU	Σύμβαση Βαρκελώνης, Παράρτημα II
Πλατυσέλαχο <i>Gymnura altavela</i> (Linnaeus, 1758)	EN	CR	Σύμβαση Βαρκελώνης, Παράρτημα II

Τρυγώνα <i>Bathytoshia lata</i> (Garman, 1880)	VU	DD	Σύμβαση Βαρκελώνης, Παράρτημα II
<i>Dasyatis marmorata</i> (Steindachner, 1892)	NT	DD	Σύμβαση Βαρκελώνης, Παράρτημα III
Βατοτρυγώνα <i>Dasyatis pastinaca</i> (Linnaeus, 1758)	VU	VU	Σύμβαση Βαρκελώνης, Παράρτημα II
<i>Dasyatis tortonesei</i> Capapé, 1975	DD	DD	-
Μαρμαρομουδιάστρα <i>Torpedo marmorata</i> Risso, 1810	VU	VU	-
Ματομουδιάστρα <i>Torpedo torpedo</i> (Linnaeus, 1758)	VU	DD	-

**Η Σύμβαση της Βαρκελώνης ή αλλιώς «Πρωτόκολλο για τις Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές και τη Βιολογική Ποικιλότητα στην Μεσόγειο» όπως ισχύει σύμφωνα με την υπ' αριθμόν 510/2012 ΕΕ Απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Παράρτημα II: Αυστηρά προστατευόμενα είδη, Παράρτημα III: Είδη των οποίων η εκμετάλλευση θα πρέπει να ρυθμίζεται.*

Τα εξαρτώμενα από την αλιεία και ανεξάρτητα από την αλιεία δεδομένα αποδεικνύουν ότι όλα τα είδη είναι παρόντα στον κόλπο καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, επιβεβαιώνοντας την οικολογική σημασία της περιοχής καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, λειτουργώντας συγκεκριμένα ως κρίσιμος βιότοπος όχι μόνο ως νηπιοτροφείο και τόπος αναπαραγωγής αλλά και ως διατροφικό πεδίο.

Χάρτης 1: Χωρική αναπαράσταση νεογνών ατόμων των διαφόρων ειδών ελασμοβράγχιων (μέγεθος κατά τη γέννηση που προέρχεται από: <https://isea.com.gr/sharks-rays-chimaeras-in-greece/>).

Η απομονωμένη φύση του κόλπου μπορεί να αντικατοπτρίζει στην απομόνωση του πληθυσμού των ελασμοβράγχιων που υπάρχουν στην περιοχή, όπως αντίστοιχα έχει αποδειχθεί για το Ρινοδέλφιο *Tursiops truncatus* (Gonzalvo & Notarbartolo di Sciara, 2021) μια τέτοια απομόνωση μπορεί να οδηγήσει σε περιορισμένη ροή γονιδίων με άλλους πληθυσμούς που βρίσκονται στη Μεσόγειο Θάλασσα, αυξάνοντας την ευπάθεια λόγω της μειωμένης γενετικής ποικιλότητας. Αυτό μπορεί να είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τα μη μεταναστευτικά είδη, τα οποία ενδέχεται να ζουν μόνιμα στον κόλπο και για το λόγο αυτό να επηρεάζονται περισσότερο από ανθρωπογενείς πιέσεις και τις περιβαλλοντικές διακυμάνσεις οι οποίες είναι συχνές στον Αμβρακικό. Η υπεραλίευση και η παρεμπόρευστα αλιεία αποτελούν τις κύριες απειλές για τα είδη αυτά παγκοσμίως (Dulvy et al., 2021). Στον Αμβρακικό ωστόσο, η αλιεία διενεργείται από μικρά παράκτια σκάφη (6-9 μέτρα) τα οποία λειτουργούν με περιορισμένα σε αριθμό και στατικά εργαλεία. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του By Elasmocatch υπάρχει παρεμπόρευστα αλιεία (Πίνακας 2) και κάποια είδη ήταν εμπορικά και παρά το καθεστώς προστασίας τους εκφορτώνονται και πωλούνται ακόμη όπως το Πλατυσέλαχο (*G. altavela*).

Πίνακας 2: nCPUE που δείχνει αριθμός ατόμων/1000μ. δαχτυλού - nCPUE που δείχνει αριθμός ατόμων/1000 αγκίστρια ανά Métier και είδος. Δεδομένα By Elasmocatch (2022-2025).

nCPUE που δείχνει αριθμός ατόμων/1000μ. δαχτυλού - nCPUE που δείχνει αριθμός ατόμων/1000 αγκίστρια

Métier	Κουτσουμου ρόδιχτο και Σαρδελιό	Κιάρρα (στοχεύει σουπιές και γλώσσες)	Ψαρόδιχτα (στοχεύει εμπορικά ψάρια)	Γαμπαρόδιχτα (στοχεύει γαρίδες αμβρακικού)	Σκυλοπαράγαδ ο (για γκριζογαλέους και μεγάλα σαλάχια)	Σκυλόδιχ τα (για γκριζογα- λέους και μεγάλα σαλάχια)
Αριθμός αλιευτικών ταξιδιών	202	79	665	3	16	
<i>Aetomylaeus bovinus</i>	0.11	0.41	2.08	0.17	24.44	1.58
<i>Bathytoshia lata</i>	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
<i>Dasyatis spp.</i>	0.36	2.17	3.43	0.75	2.50	2.60
<i>Gymnura altavela</i>	0.23	0.58	1.46	0.25	8.33	0.30
<i>Mustelus mustelus</i>	0.00	0.20	0.05	0.28	10.74	1.17
<i>Myliobatis aquila</i>	0.07	0.23	0.03	0.07	32.22	2.25
<i>Torpedo marmorata</i>	0.05	0.00	0.06	0.06	0.00	0.00

<i>Torpedo torpedo</i>	0.26	1.74	0.98	0.40	0.00	0.07
Σύνολο των ειδών ανά Métier	0.14	5.19	4.72	1.96	56.57	7.71

Η εκφόρτωση προστατευόμενων ειδών σαλαχιών στην περιοχή αποδίδεται πρωτίστως στην έλλειψη ενημέρωσης των επαγγελματιών αλιέων καθώς πολλά από τα είδη που πλέον προστατεύονται (Πίνακας 1) από τη συνθήκη της Βαρκελώνης εντάχθηκαν στα παραρτήματα της συνθήκης τον Νοέμβριο του 2023 και ισχύουν (Σύσταση ΓΕΑΜ υπ' αρ. 42/2018/2; ΕΚ 2023/2124), ο επίσημος [Οδηγός αναγνώρισης προστατευόμενων ειδών Καρχαριών και Σαλαχιών από το ΥΠΑΑΤ](#) ανανεώθηκε τελευταία φορά το 2017, ενώ ο [προηγούμενος οδηγός](#) που είχε εκδοθεί το 2013 δεν περιλάμβανε το Πλατυσέλαχο. Τέλος, σύμφωνα με τους αλιείς δεν είχε υπάρξει ενημέρωση τόσο για το Πλατυσέλαχο όσο και για τα υπόλοιπα είδη.

Δεδομένων όλων των παραπάνω, τα είδη καρχαριών και σαλαχιών θα πρέπει να ενταχθούν στο σύνολό τους στο προστατευταίο αντικείμενο ως σημαντικά είδη πανίδας και για τις δύο περιοχές Natura2000 (GR2110004; GR2110001). Στην περιοχή GR2110004 «Αμβρακικός Κόλπος, Λιμνοθάλασσα Κατάφουρκο και Κορακονησι» καθώς καλύπτει το Βόρειο παράκτιο τμήμα του Αμβρακικού Κόλπου που αποτελεί νηπιотροφείο για σχεδόν όλα τα είδη (Χάρτης 1) ενώ το υπόλοιπο τμήμα (GRGR2110001) είναι σημαντική περιοχή για όλα τα είδη και ιδιαίτερα η περιοχή της από το Ανοιξιάτικο μέχρι και την Αμφιλοχία. Τέλος, θα πρέπει να ενταχθούν μέτρα διαχείρισης που θα προωθούν περαιτέρω την έρευνα και τη μελέτη της οικολογίας, της διατήρησης και των απειλών που δέχονται, μέτρα μετριασμού των επιπτώσεων της παρεμπόμπουσας αλιείας καθώς και άλλων δραστηριοτήτων που συνολικά αποτελούν απειλές για τον Αμβρακικό και τέλος την αποκατάσταση των οικοτόπων τους σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Κανονισμού 2024/1991/ΕΕ για την Αποκατάσταση της Φύσης. Παρακάτω προτείνονται στοχευμένα μέτρα και έπειτα παρατίθενται τα μέτρα τα οποία ήδη υπάρχουν στην ΕΠΜ στα οποία τα είδη θα μπορούσαν να ενταχθούν.

- 1) Θα πρέπει να εξεταστούν και να εφαρμοστούν συσκευές μετριασμού της τυχαίας σύλληψης/παρεμπόμπουσας αλιείας (όπως φώτα LED, μαγνητικών και ηλεκτρικών απωθητικών, πάνελ), καθώς έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικές σε άλλους τομείς (Senko et al. 2022; Richards et al. 2018; O'Connell et al. 2011, Hart και Colling 2015) ενώ έχουν προταθεί και σε άλλες ΕΠΜ όπως την 7β και την 5α. Το μέτρο θα μπορούσε επίσης να αφορά και την αποτροπή της τυχαίας παγίδευσης άλλων ειδών που περιγράφονται στο προστατευταίο αντικείμενο όπως οι θαλάσσιες χελώνες και τα θαλασσοπούλια. Για την εφαρμογή του μέτρου μπορεί να αξιοποιηθεί η τεχνογνωσία μίας σειράς Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Life όπως το Life PROMETHEUS(LIFE23-NAT-IT-LIFE-PROMETHEUS/101148295) και το Life Punpuffinus (LIFE19 NAT/MT/000982).

Πηγή χρηματοδότησης για το μέτρο θα μπορούσε να είναι το ΠΑΛΥΘ, το Γαλάζιο Ταμείο, το ΕΣΠΑ ή/και το Life.

- 2) Θα πρέπει να απαγορευθεί η στοχευμένη αλιεία των καρχαριών και σαλαχιών με τα εργαλεία "σκυλόδιχτα" και "σκυλοπαράγαδα". Σύμφωνα με προηγούμενες μελέτες για τον Αμβρακικό τα είδη πλέον έχουν μειωθεί ως αλίευμα καθιστώντας τη στοχευμένη αλιεία τους μη βιώσιμη (Ιωάννου, 2019), ενώ σε εθνικό επίπεδο το είδος έχει χαρακτηριστεί ως Κινδυνέον (ΕΝ). Κατά τη διάρκεια του προγράμματος By Elasmocatch, καταγράφηκαν αλιευτικές δραστηριότητες με τα εν λόγω εργαλεία με κύριο είδος στόχο τον γκριζογαλέο (Πίνακας 2) κατά τους χειμερινούς και ανοιξιάτικους μήνες. Καθώς η συγκεκριμένη αλιευτική πρακτική συμπίπτει με την περίοδο κατά την οποία τα θηλυκά είναι σε κύηση ή γέννα αυτή έχει ως αποτέλεσμα τη θανάτωση ώριμων θηλυκών και των απογόνων τους μειώνοντας δραματικά την αναπαραγωγική ικανότητα του πληθυσμού. Επιπλέον, παρεμπίπτοντα αλιεύματα νεογνών καταγράφηκαν κατά τους καλοκαιρινούς μήνες σε άλλα εργαλεία μειώνοντας τη φυσιολογική διαδικασία στρατολόγησης νέων ατόμων οδηγώντας και πάλι σε μακροπρόθεσμη μείωση του πληθυσμού αυτού του είδους. Ο συνδυασμός των επιπτώσεων τόσο στα ώριμα θηλυκά όσο και στα νεογνήτα αποδυναμώνει σημαντικά την ικανότητα του πληθυσμού να διατηρηθεί με την πάροδο του χρόνου. Επιπλέον, στα συγκεκριμένα εργαλεία η παρεμπίπτουσα αλιεία και για τα άλλα είδη σαλαχιών και κυρίως τα προστατευόμενα είναι πολύ αυξημένη (πίνακας 2) οδηγώντας σε αντίστοιχες επιπτώσεις. Τέλος, σύμφωνα με τη σύσταση της Γενικής Επιτροπής Αλιείας της Μεσογείου υπ' αριθ. 44/2021/16 η οποία αφορά όλα τα Ελασμοβράγχια στη Μεσόγειο του παραρτήματος II και III της Σύμβασης της Βαρκελώνης τα κράτη μέλη οφείλουν να λάβουν μέτρα για τη διατήρηση των ειδών σε κάλο καθεστώς διατήρησης και να μειώσουν τις επιπτώσεις της παρεμπίπτουσας αλιείας πόσο μάλλον της στοχευμένης. Για την εφαρμογή του μέτρου θα χρειαστεί έκδοση ΥΑ. Ενώ εκτιμάται μικρή δυσχέρεια κοινωνικής αποδοχής του μέτρου καθώς δεν αποτελούν κυρία εμπορικά είδη και το μέτρο συνυπογράφεται από τους αλιευτικούς συλλόγους.
- 3) Ένταξη καρχαριών και σαλαχιών στα μέτρα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης. Ενημέρωση-Ευαισθητοποίηση για τα προστατευόμενα είδη του Εθνικού Πάρκου Υγροτόπων Αμβρακικού (όπως και υπάρχει ο οδηγός καλών πρακτικών του FAO για τους καρχαρίες και τα σαλάχια (σελ. 612, κεφ. 5) προτείνεται το μέτρο MM21101CW0102 να εμπλουτιστεί με στοχευμένες δράσεις ενημέρωσης για τους καρχαρίες και τα σαλάχια. Ενώ ταυτόχρονα προτείνεται να ενταχθεί στα μέτρα που προσβλέπουν στην εξάλειψη παράνομης αλιείας εμπορίας και κατανάλωσης προστατευόμενων ειδών MM21101CG0402. Τέλος, προτείνονται τεχνικά σεμινάρια κατάρτισης για αλιείς με πρακτικές χειρισμού και απελευθέρωσης και εξοπλισμό των αλιέων με τα κατάλληλα εργαλεία (εργαλεία εξαγωγής αγκιστριών, κόφτες, λεκάνες, κουβέρτες, κ.α.) καθώς και επιδοτώντας κατάλληλες τροποποιήσεις στα αλιευτικά καΐκια (σκίαστρο και αντλίες θαλασσινού νερού) για την καλύτερη δυνατή απελευθέρωση και μείωση της θνησιμότητας μετά την τυχαία σύλληψη (Moutopoulos et al., 2022; ΓΕΑΜ 44/2021/16).

- 4) Εν κατακλείδι προτείνεται ένα Σχέδιο Δράσης για τους καρχαρίες και τα σαλάχια του Αμβρακικού, για τη διατήρηση και την αποκατάσταση των καρχαριών και σαλαχιών που θα περιλαμβάνει όλα τα παραπάνω και θα ενσωματώνει τον Κανονισμό για την αποκατάσταση της φύσης (2024/1991/ΕΚ) και τις συμβατικές υποχρεώσεις της χώρας για τη CMS (συγκεκριμένα για το είδος *A. bovinus*) το οποίο θα θέτει συγκεκριμένους στόχους διατήρησης. Επιπλέον, το σχέδιο δράσης θα πρέπει να περιλαμβάνει μελέτες για τα χαρακτηριστικά κύκλου ζωής των ειδών, τις μεταναστεύσεις εντός και εκτός του κόλπου καθώς και την αναγνώριση των οικοτόπων που χρησιμοποιούν για τροφοληψία και αναπαραγωγή. Τέλος, θα προβλέπει δράσεις ενημέρωσης και κατάρτισης των αλιέων και ευαισθητοποίησης του ευρέως κοινού.

Βιβλιογραφία κι αναφορές:

Dulvy, N. K., Pacoureau, N., Rigby, C. L., Pollom, R. A., Jabado, R. W., Ebert, D. A., ... & Simpfendorfer, C. A. (2021). Overfishing drives over one-third of all sharks and rays toward a global extinction crisis. *Current Biology*, 31(21), 4773-4787.

FAO. 2019. *Monitoring the incidental catch of vulnerable species in Mediterranean and Black Sea fisheries: Methodology for data collection*. FAO Fisheries and Aquaculture Technical Paper No. 640. Rome, FAO.

Gonzalvo, J. & Notarbartolo di Sciara, G. 2021. *Tursiops truncatus* (Gulf of Ambracia subpopulation). The IUCN Red List of Threatened Species 2021: e.T181208820A181210985. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2021-3.RLTS.T181208820A181210985.en>

IUCN SSC Shark Specialist Group. 2023. Amvrakikos Gulf ISRA Factsheet. Dubai: IUCN SSC Shark Specialist Group.

IUCN. 2025. *The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2025-1*. <https://www.iucnredlist.org>. Accessed on 07 May 2025.

Di Lorenzo, M., Calò, A., Di Franco, A., Milisenda, G., Aglieri, G., Cattano, C., ... & Guidetti, P. (2022). Small-scale fisheries catch more threatened elasmobranchs inside partially protected areas than in unprotected areas. *Nature Communications*, 13(1), 4381.

Senko, J. F., Peckham, S. H., Aguilar-Ramirez, D., & Wang, J. H. (2022). Net illumination reduces fisheries bycatch, maintains catch value, and increases operational efficiency. *Current Biology*, 32(4), 911-918.

Richards, R. J., Raoult, V., Powter, D. M., & Gaston, T. F. (2018). Permanent magnets reduce bycatch of benthic sharks in an ocean trap fishery. *Fisheries Research*, 208, 16-21.

O'Connell, C. P., Abel, D. C., Gruber, S. H., Stroud, E. M., & Rice, P. H. (2011). Response of juvenile lemon sharks, *Negaprion brevirostris*, to a magnetic barrier simulating a beach net. *Ocean & Coastal Management*, 54(3), 225-230.

Hart, N. S., & Collin, S. P. (2015). Sharks senses and shark repellents. *Integrative zoology*, 10(1), 38-64.

Τα μέτρα συνυπογράφουν:

1. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ
2. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ «Ο ΑΡΑΧΘΟΣ»
3. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΚΤΙΟΥ ΒΟΝΙΤΣΑΣ
4. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
5. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
6. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ «ΤΣΟΥΚΑΛΙΟ-ΡΟΔΙΑ»
7. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΑΡΤΑΣ «ΤΟ ΠΛΑΤΑΝΑΚΙ»
8. Πανελλήνιος Σύλλογος Ιχθυολόγων Δημοσίου, Π.Σ.Ι.Δ.
9. ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟ
10. iSea, Περιβαλλοντική οργάνωση για την Προστασία των Υδάτινων Οικοσυστημάτων
11. Tethys Research Institute
12. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία
13. Τμήμα Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών, Πανεπιστήμιο Πατρών
14. Blue Marine Foundation
15. Oceanus-Lab, Τμήμα Γεωλογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
16. MedINA, Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο

Σχετικά με τον Κρισίμως Κινδυνεύον υποπληθυσμό του Ρινοδέλφινου (*Tursiops truncatus*) στον Αμβρακικό

Στο κεφάλαιο 1 της παρούσας αναφέρεται η «ξεχωριστή την παρουσία του Ρινοδέλφινου (*Tursiops truncatus*), VU με βάση το Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας, ο πληθυσμός του οποίου στον Αμβρακικό κόλπο υπολογίζεται σε 130-170 άτομα (Gonzalvo et al. 2016).»

Ωστόσο, σήμερα και με βάση τις γενετικές αναλύσεις, τα Ρινοδέλφια του Αμβρακικού αποτελούν ένα ξεχωριστό υποπληθυσμό απομονωμένος από γειτονικούς πληθυσμούς, με χαμηλά επίπεδα γενετικής ποικιλότητας (Holcer & Moura, 2023) ο οποίος πλέον έχει χαρακτηριστεί ως Κρισίμως Κινδυνεύον (Gonzalvo & Notarbartolo di Sciara, 2021). Ο χαρακτηρισμός αυτός βασίζεται κατά κύριο λόγο στο γεγονός ότι είναι γενετικά απομονωμένος με μειωμένη γενετική ποικιλότητα (Gaspari et al., 2023; Gonzalvo & Notarbartolo di Sciara, 2021) Εκτιμήσεις πληθυσμού δελφινιών στον Κόλπο, βάσει φωτοαναγνώρισης που έλαβε χώρα μεταξύ 2006-2020, εκδήλωσε ελαφρά πτωτική τάση σε σχέση με προηγούμενες εκτιμήσεις υπολογίζοντας ότι περίπου 140 δελφίνια κατοικούν σήμερα στον Κόλπο (Gonzalvo & Notarbartolo di Sciara, 2021). Τα ρινοδέλφια παρουσιάζουν υψηλά επίπεδα πιστότητας στον Αμβρακικό καθ'όλη τη διάρκεια του έτους ωστόσο υπάρχουν ενδείξεις κάποιου βαθμού μετανάστευσης. Τρία δελφίνια που φωτοαναγνωρίστηκαν στον Κόλπο και παρατηρήθηκαν τακτικά σε η περιοχή μεταξύ 2003 και 2008, βρέθηκαν στη συνέχεια εκτός του Κόλπου και νότια ως τον Κορινθιακό κόλπο. Επιπλέον, έχουν καταγραφεί οι μετακινήσεις μεγαλύτερων αποστάσεων από άλλα δύο άτομα, που καλύπτουν

περίπου 1.000 χιλιόμετρα κατά μήκος του Ιονίου και της Αδριατικής Θάλασσας τα οποία δεν παρατηρήθηκαν ποτέ ξανά στον Αμβρακικό (Bearzi et al., 2011; Gonzalvo et al., 2023). Παρότι έχει καταγραφεί η εγκατάληψη του Αμβρακικού από άτομα το αντίθετο δεν έχει παρατηρηθεί γεγονός που επιβάλλει τη θεώρηση του Αμβρακικού ως ξεχωριστή μονάδα διαχείρισης.

Η κύρια απειλή για την επιβίωση του υποπληθυσμού του Ρινοδέλφινου του Αμβρακικού αποτελεί η ολοένα και πιο υποβαθμισμένη κατάσταση της ποιότητας των υδάτων του Κόλπου (Gonzalvo et al., 2015; Pirrodi et al., 2015). Ως τελικός αποδέκτης των ρύπων και των θρεπτικών από τις γύρω περιοχές μέσω της απορροής των ποταμών Λούρου και Αράχθου, τα νερά του Κόλπου επηρεάζονται από τη γεωργία, την κτηνοτροφία, τις ιχθυοκαλλιέργειες και τα λυμάτα από όλες τις δραστηριότητες. Έχει ιδιαίτερη σημασία να αναφερθούν τα ευρύματα πρόσφατης μελέτης με τα Ρινοδέλφια του Αμβρακικού να έχουν 4 φορές μεγαλύτερες συγκεντρώσεις σε DDT από αυτά του Ιονίου παρότι το DDT έχει απαγορευτεί από το 1960 γεγονός που καταδεικνύει την έκταση του προβλήματος. Επιπλέον, πρέπει να τονιστεί και να ληφθεί υπόψιν ότι μία σημαντική ανερχόμενη απειλή για τα δελφίνια του Αμβρακικού αποτελούν οι ανεξέλεγκτες τουριστικές εκδρομές για την παρακολούθησή τους που γίνεται χωρίς να ακολουθείται καμία από τις κατευθυντήριες γραμμές και τα αναγνωρισμένα πρωτόκολλα παρατήρησης θαλάσσιων θηλαστικών (π.χ. ACCOBAMS, IWC) με αποτέλεσμα τα προκαλείται μεγάλη όχληση στα ζώα που μπορεί να μεταβάλλουν τη συμπεριφορά, την κατανομή και την στρατηγική τροφοληψίας στον Κόλπο (Βλ. Σχετικό σχόλιο για το MM21101CF0301).

Αναφορές:

Gonzalvo, J. & Notarbartolo di Sciara, G. 2021. *Tursiops truncatus* (Gulf of Ambracia subpopulation). The IUCN Red List of Threatened Species 2021:e.T181208820A181210985. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2021-3.RLTS.T181208820A181210985.en>. Accessed on 13 May 2025.

Bearzi G., Bonizzoni S., Gonzalvo J. 2011. Mid-distance movements of common bottlenose dolphins in the coastal waters of Greece. *Journal of Ethology* 29(2):369-374. <https://doi.org/10.1007/s10164-010-0245-x>

Gonzalvo J., Andrés C., Genov T. 2023. The Great Escape: Long-distance movements of two bottlenose dolphins between the Gulf of Ambracia (eastern Ionian Sea) and Gulf of Trieste (northern Adriatic Sea). 34th Annual Conference of the European Cetacean Society. O Grove, Galicia, Spain 10-20 April 2023. (See poster ECS2023)

Gonzalvo J., Giovos I., Moutopoulos D.K. 2014. Fishermen perceptions in support of sustainability of small-scale fisheries and dolphin conservation in two increasingly fragile coastal ecosystems in Western Greece. *Aquatic Conservation: Marine and Freshwater Ecosystems*. <https://doi.org/10.1002/aqc.2444>

Gonzalvo J., Giovos I., Mazzariol S. 2015. Prevalence of epidermal conditions in common bottlenose dolphins (*Tursiops truncatus*) in the Gulf of Ambracia, western Greece. *Journal of Experimental Marine Biology and Ecology* 463: 32–38. <https://doi.org/10.1016/j.jembe.2014.11.004>

Piroddi C., Moutopoulos D.K., Gonzalvo J., Libralato S. 2015. Ecosystem health of a Mediterranean semi-enclosed embayment (Amvrakikos Gulf, Greece): Assessing changes using a modeling approach, *Continental Shelf Research*, Available online 17 October 2015, ISSN 0278-4343, <https://doi.org/10.1016/j.csr.2015.10.007>

Gonzalvo, J., Lauriano G., Hammond P.S., Viaud-Martinez K.A., Fossi M.C., Natoli A., Marsili L. The Gulf of Ambracia's Common Bottlenose Dolphins, *Tursiops truncatus*: A Highly Dense and yet Threatened Population. In: Giuseppe Notarbartolo Di Sciara, Michela Podestà and Barbara E. Curry, editors, *Advances in Marine Biology*, Vol. 75, Oxford: Academic Press, 2016, pp. 259-296. <https://doi.org/10.1016/bs.amb.2016.07.002>

Andrés, C., Cardona, L., Gonzalvo, J. 2021. Common bottlenose dolphin (*Tursiops truncatus*) interaction with fish farms in the Gulf of Ambracia, western Greece. *Aquatic Conservation: Marine and Freshwater Ecosystems*. <https://doi.org/10.1002/aqc.3585>

Gaspari, S., Dooley, C., Shreves, K., Silva, C. S. E., Chapman, N., Genov, T., Gonzalvo, J., Holcer, D., & Moura, A. E. (2023). Connectivity patterns of bottlenose dolphins (*Tursiops truncatus*) in the north-east Mediterranean: implications for local conservation. *Conservation Genetics*, 1–18. <https://doi.org/10.1007/s10592-023-01577-4>

Τα μέτρα συνυπογράφουν:

1. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ
2. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ «Ο ΑΡΑΧΘΟΣ»
3. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΚΤΙΟΥ ΒΟΝΙΤΣΑΣ
4. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
5. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
6. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ «ΤΣΟΥΚΑΛΙΟ-ΡΟΔΙΑ»
7. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΑΡΤΑΣ «ΤΟ ΠΛΑΤΑΝΑΚΙ»
8. Πανελλήνιος Σύλλογος Ιχθυολόγων Δημοσίου, Π.Σ.Ι.Δ.
9. ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟ
10. iSea, Περιβαλλοντική οργάνωση για την Προστασία των Υδάτινων Οικοσυστημάτων
11. Tethys Research Institute
12. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία
13. Τμήμα Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών, Πανεπιστήμιο Πατρών
14. Blue Marine Foundation
15. Oceanus-Lab, Τμήμα Γεωλογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
16. MedINA, Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο

Προτεινόμενα μέτρα για την αποκατάσταση της Ελεύθερης ροής των ποτάμιων οικοσυστημάτων

Οι περιοχές αυτές περιλαμβάνουν σημαντικά ποτάμια οικοσυστήματα, όπως ο ποταμός Άραχθος και ο Λούρος, που φιλοξενούν σημαντικά και προστατευόμενα είδη χλωρίδας και πανίδας. Η παρούσα μελέτη θέτει τις βάσεις για τη θέσπιση μέτρων προστασίας και σχεδίων διαχείρισης, τα οποία θα πρέπει να εστιάζουν όχι μόνο στην παρακολούθηση αλλά και στην αποτροπή νέων πιέσεων και στην αποκατάσταση των φυσικών λειτουργιών και της συνδεσιμότητας των οικοσυστημάτων αυτών στο εσωτερικό τους αλλά και με το γενικότερο οικοσύστημα του Αμβρακικού.

Ως πρώτο βήμα για την αποκατάσταση και τη διατήρηση των οικοσυστημάτων αυτών θα πρέπει να γίνει πλήρης καταγραφή των τεχνητών εμποδίων στα ποτάμια οικοσυστήματα της περιοχής. Η καταγραφή εμποδίων στα ποτάμια οικοσυστήματα αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ορθολογική διαχείριση των ποταμών και των ρεμάτων τους. Ειδικά στον Άραχθο και τον Λούρο, όπου εντοπίζονται ποικίλα έργα (αρδευτικά, υδρευτικά, ενεργειακά), η δημιουργία μίας ενιαίας βάσης δεδομένων με τα τεχνικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά των εμποδίων, θα επιτρέψει τον στοχευμένο σχεδιασμό δράσεων διατήρησης και αποκατάστασης. Η καταγραφή και η δημιουργία του αποθέματος τεχνητών φραγμών αποτελεί εθνική υποχρέωση με βάση τον Κανονισμό για την Αποκατάσταση της Φύσης (2024/1991/ΕΕ) και συγκεκριμένα το άρθρο 9 παρ.1: «Τα κράτη μέλη προβαίνουν σε απογραφή των τεχνητών φραγμών στη συνδεσιμότητα των επιφανειακών υδάτων και, λαμβάνοντας υπόψη τις κοινωνικοοικονομικές λειτουργίες τους, εντοπίζουν τους φραγμούς που πρέπει να απομακρυνθούν ώστε να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων αποκατάστασης που ορίζονται στο άρθρο 4 του παρόντος κανονισμού και του στόχου αποκατάστασης τουλάχιστον 25 000 χλμ. ποταμών σε ποταμούς ελεύθερης ροής στην Ένωση έως το 2030». Στο παραπάνω πλαίσιο προτείνεται:

1. **Ανάπτυξη εργαλείων προτεραιοποίησης για την απομάκρυνση παρωχημένων ή ανενεργών εμποδίων.** Πολλά υφιστάμενα τεχνικά έργα έχουν πλέον εγκαταλειφθεί ή δεν επιτελούν λειτουργικούς σκοπούς – παρωχημένα εμπόδια. Η **ανάπτυξη εργαλείων αξιολόγησης θα επιτρέψει την ιεράρχηση των περιπτώσεων στις οποίες είναι σκόπιμη η απομάκρυνση**, με βάση την οικολογική αξία του ποταμού και την ύπαρξη ειδών και τύπων οικοτόπων ή άλλων προστατευτέων αντικειμένων διατήρησης, καθώς και η δυνατότητα φυσικής αποκατάστασης της ροής και των διεργασιών του ποτάμιου οικοσυστήματος μετά την απομάκρυνση του εμποδίου. Με αυτόν τον τρόπο, διασφαλίζεται ότι οι ενέργειες αποκατάστασης θα είναι στοχευμένες, αποτελεσματικές και εναρμονισμένες με τις δεσμεύσεις που απορρέουν από την ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία για τη διατήρηση της φύσης.

Η απομάκρυνση εμποδίων και η αποκατάσταση της ελεύθερης ροής των ποτάμιων οικοσυστημάτων αποτελεί πλέον εθνική υποχρέωση με βάση τον Κανονισμό για την Αποκατάσταση της Φύσης (2024/1991/ΕΕ), και συγκεκριμένα το άρθρο 9 παρ.2 του Κανονισμού: «Τα κράτη μέλη αίρουν τους τεχνητούς φραγμούς στη συνδεσιμότητα των επιφανειακών υδάτων που προσδιορίζονται στην απογραφή που συντάσσεται δυνάμει της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, σύμφωνα με το σχέδιο άρσης τους που αναφέρεται στο άρθρο 15 παράγραφος 3 στοιχείο θ) και ιδ). Κατά την άρση των τεχνητών φραγμών, τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν πρωτίστως τους απαρχαιωμένους φραγμούς, δηλαδή όσους δεν είναι πλέον απαραίτητοι για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, την εσωτερική ναυσιπλοΐα, την υδροδότηση, την αντιπλημμυρική προστασία ή άλλες χρήσεις».

2. Αποκατάσταση της ελεύθερης ροής ποτάμιων οικοσυστημάτων

Η αποκατάσταση της ελεύθερης ροής των ποτάμιων οικοσυστημάτων αποτελεί βασικό πυλώνα για τη διατήρηση της οικολογικής ακεραιότητας και την εφαρμογή των ευρωπαϊκών πολιτικών για το περιβάλλον, ιδιαίτερα σε ποτάμια όπως ο Άραχθος και ο Λούρος, ή διασχίζουν περιοχές του Δικτύου Natura 2000. Η διαχείριση των τεχνητών εμποδίων σε αυτά τα συστήματα θα πρέπει να περιλαμβάνει, κατά προτεραιότητα, **την απομάκρυνση φραγμών και άλλων παρωχημένων εμποδίων** για την αποκατάσταση της φυσικής συνδεσιμότητας. Η παρέμβαση αυτή δεν αποτελεί μόνο περιβαλλοντική αναγκαιότητα, αλλά και νομική υποχρέωση σύμφωνα με τον Κανονισμό για την Αποκατάσταση της Φύσης (2024/1991/ΕΕ), ο οποίος στοχεύει – μεταξύ άλλων – στην αποκατάσταση τουλάχιστον 25.000 χλμ. ποταμών σε καθεστώς ελεύθερης ροής έως το 2030. Επιπλέον, συνάδει πλήρως με τη Στρατηγική της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα 2030 (COM(2020) 380 final), η οποία θέτει ως βασική προτεραιότητα την αποκατάσταση υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων και την ενίσχυση της συνδεσιμότητας των ποτάμιων οικοσυστημάτων, προκειμένου να διασφαλιστεί η ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας, η αποκατάσταση των οικοσυστημικών υπηρεσιών και η ενίσχυση της κλιματικής ανθεκτικότητας της ΕΕ.

Η ενσωμάτωση των παραπάνω προτάσεων θα ενισχύσει την αποτελεσματικότητα της ΕΠΜ 11β, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην προστασία και αποκατάσταση των ποτάμιων οικοσυστημάτων της περιοχής, των λιμνοθαλασσών και της παροχής νερού που δέχονται καθώς και του Αμβρακικού Κόλπου, καθώς και στη συμμόρφωση της χώρας με τις δεσμεύσεις που απορρέουν από την ευρωπαϊκή νομοθεσία για την αποκατάσταση της φύσης και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Το παραπάνω μέτρο θα δράσει σε συνέργεια με τις προτάσεις σχετικά με μέτρο «MM21101CJ0101 Μακροχρόνια παρακολούθηση των ανοξικών στρωμάτων του Αμβρακικού».

Τα μέτρα συνυπογράφουν:

1. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ
2. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ «Ο ΑΡΑΧΘΟΣ»
3. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΚΤΙΟΥ ΒΟΝΙΤΣΑΣ
4. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
5. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
6. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ «ΤΣΟΥΚΑΛΙΟ-ΡΟΔΙΑ»
7. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΑΡΤΑΣ «ΤΟ ΠΛΑΤΑΝΑΚΙ»
8. Πανελλήνιος Σύλλογος Ιχθυολόγων Δημοσίου, Π.Σ.Ι.Δ.
9. ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟ
10. iSea, Περιβαλλοντική οργάνωση για την Προστασία των Υδάτινων Οικοσυστημάτων
11. Tethys Research Institute
12. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία
13. Τμήμα Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών, Πανεπιστήμιο Πατρών
14. Blue Marine Foundation
15. Oceanus-Lab, Τμήμα Γεωλογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
16. MedINA, Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο

Σχόλια σχετικά με την Οрниθοπανίδα

Παρακάτω παρατίθενται τα σχόλια της Ελληνικής ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ Εταιρείας σε σχέση με το Παραδοτέο ΠΓ3 (Τεύχος ΜΑ) «Τεύχη ΕΠΜ 2ης ομάδας περιοχών». **Μελέτη 11** «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Ηπείρου και Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (μέρους)». Τα σχόλια για όλα τα Κεφάλαια της ΕΠΜ παρουσιάζονται συγκεντρωτικά εδώ.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

- Η υφιστάμενη κατάσταση, έτσι όπως έχει διαμορφωθεί από το 2013, όταν για πρώτη φορά επιτράπηκε η θήρα εντός του Εθνικού Πάρκου Αμβρακικού με την Υ.Α. 135500/2541/13.09.2013 Β'2293,² κρίνεται εξαιρετικά **προβληματική** αφού εδράζεται σε **έωλη επιχειρηματολογία** και **αγνοεί** κρίσιμα **περιβαλλοντικά δεδομένα**.
- Αρχικώς, η νομιμοποίηση της θήρας **δεν στηρίζεται σε συγκεκριμένα επιστημονικά στοιχεία** αφού αγνοεί αριθμητικά δεδομένα που αφορούν τόσο τα **θηρεύσιμα** όσο και τα **προστατευόμενα** είδη με αποτέλεσμα να μη δύναται να λάβει υπόψη τις ποσοτικές διακυμάνσεις τους και το κατά πόσο συντρέχει απειλή πληθυσμιακής συρρίκνωσης ή εξαφάνισής τους.
- Παράλληλα, είναι απορίας άξιο το γεγονός ότι δεν εξετάζεται επαρκώς το **δυσμενές αντίκτυπο** που επιφέρει η θήρα, μέσω της **όχλησης** που συνεπάγεται για τα **μη θηρεύσιμα** είδη τα οποία διαβιώνουν στις ζώνες εντός των οποίων επιτρέπεται η θήρα ή σε παρακείμενες αυτών περιοχές.
- Εξίσου δυστοπικό είναι το γεγονός ότι η νομιμοποίηση της θήρας στον Αμβρακικό πραγματοποιήθηκε υπό την εσφαλμένη αντίληψη ότι θα καταπολεμήσει τα εκτεταμένα φαινόμενα **λαθροθηρίας** τα οποία λάμβαναν χώρα. Μέχρι σήμερα, **ουδεμία αξιόπιστη πηγή πληροφορίας** υπάρχει (όπως επίσημα στοιχεία της Θηροφυλακής, Ελληνικής Αστυνομίας και Δασικής Υπηρεσίας) η οποία να επιβεβαιώνει άνευ αμφιβολίας τη δραστική **αντιμετώπιση** και επιτυχή **καταστολή** των περιστατικών λαθροθηρίας χάρη στη νομιμοποίηση του κυνηγιού εντός περιοχών του Αμβρακικού.
- Ένα ακόμα σημαντικό ζήτημα που καταδεικνύει την επιδείνωση της κατάστασης κατόπιν της νομιμοποίησης της θήρας αποτελεί το γεγονός ότι παρά την σχετική πρόβλεψη, το Τοπικό Σχέδιο Δράσης που υιοθετήθηκε με την Υ.Α. 173591/1629/17.09.2018 Β' 4190 **δεν έχει ακόμα υλοποιηθεί**. Η παράλειψη αυτή αποτελεί μία καταφανώς προβληματική συνθήκη, ειδικά από τη στιγμή που η θήρα πραγματοποιείται σε διάφορες περιοχές του Αμβρακικού, συστηματικά από το 2013. Συνεπεία όλων των ανωτέρω, έχει επέλθει **αδιαμφισβήτητη βλάβη στη βιοποικιλότητα** της περιοχής με αποτέλεσμα η απαγόρευση της θήρας σε συνδυασμό με την επιβολή μέτρων αυστηρής φύλαξης να αποτελούν επί του παρόντος την πλέον ενδεδειγμένη λύση.
- Ακολούθως, όσον αφορά την **Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη** (εφεξής Ε.Π.Μ.) ιδιαιτέρως εσφαλμένο κρίνεται το γεγονός ότι αυτή προχωρά σε μία **άκριτη νομιμοποίηση της θήρας**, στην ευρεία πλειονότητα των ζωνών. Συγκεκριμένα, σε σύνολο 35 Ζωνών Προστασίας της Φύσης, η θήρα επιτρέπεται με βάση τις **κείμενες διατάξεις σε 14 ζώνες**, ομοίως επιτρέπεται με βάση τις προβλέψεις Ετήσιας

² Έκτοτε ανανεώνεται με αποφάσεις των αντίστοιχων Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Υπουργικής Απόφασης για τη Ρύθμιση της Θήρας σε **12 ζώνες** ενώ απαγορεύεται σε μόλις 9 ζώνες. Ακόμα πιο προβληματικό είναι το γεγονός ότι η προαναφερθείσα απαγόρευση αφορά αποκλειστικά «**θαλάσσιες ζώνες ή λιμνοθάλασσες** στις οποίες **ούτως ή άλλως ή θήρα δεν θα ήταν δυνατή χωρίς τη χρήση πλωτών μέσων**».³ Ουσιαστικά, είναι σαν να ομολογείται ότι πλέον το κυνήγι επιτρέπεται σε ολόκληρο το Εθνικό Πάρκο και δεν επιτρέπεται σε περιοχές που αναπόφευκτα δεν θα μπορούσε να διενεργηθεί αφού οι διατάξεις του Δασικού Κώδικα και των ειδικότερων ποινικών νόμων δεν θα το επέτρεπαν. Το ίδιο δε οξύμωρο συμπέρασμα προκύπτει και σε σχέση με τις Ζώνες Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών αφού σε σύνολο 21 ζωνών, η **θήρα επιτρέπεται** με βάση τις κείμενες διατάξεις σε **18 ζώνες** ενώ αντίθετα απαγορεύεται σε μόλις 3, που ομοίως αφορούν θαλάσσιες περιοχές ή λιμνοθάλασσες. Πρακτικά, δημιουργείται η εντύπωση ότι οι συντάκτριες/ες της Ε.Π.Μ. **εργαλειοποίησαν τις ρυθμίσεις του Δασικού Κώδικα** προκειμένου να διατηρήσουν κάποιες απαγορεύσεις θήρας χωρίς ουσιαστικά αυτή η ρύθμιση να αποτελεί δική τους πρωτοβουλία. Ομοίως, αν ληφθεί υπόψη ότι το μεγαλύτερο μέρος του υγροτόπου είναι προσβάσιμο με τα πόδια και δεν απαιτεί τη χρήση πλωτών μέσων, πιθανολογείται ότι οι απαγορεύσεις θήρας έγιναν «για τα μάτια του κόσμου», ώστε να μη δημιουργηθεί η εκτίμηση ότι η θήρα πλέον επιτρέπεται παντού στον Αμβρακικό.

- Επιπρόσθετα, θεωρούμε εξόχως λανθασμένη σε αυτήν την κατεύθυνση της προσέγγιση που ακολουθήθηκε από τη μελετητική ομάδα κατά τη σύνταξη της εν λόγω Ε.Π.Μ. Συγκεκριμένα, ο ρόλος μίας ΕΠΜ είναι ακριβώς να λειτουργεί ως πυξίδα για το ποιες είναι οι επιτρεπόμενες χρήσεις στις εκάστοτε ζώνες, προκειμένου να **διασαφηνίζεται** ένα συγκεκριμένο καθεστώς και να γνωρίζουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι/ες τι επιτρέπεται και τι απαγορεύεται. Αντ' αυτού, στην Ε.Π.Μ. 11β, γινόμαστε μάρτυρες μίας χαλάρωσης των ανωτέρων εννοιών, αφού αντί να αποκρυσταλλώνεται το καθεστώς κάθε ζώνης, αφήνεται στη **διακριτική ευχέρεια του υπουργού να αποφασίζει** ετησίως για τη **θήρα σε ένα σύνολο 12 Ζωνών Προστασίας της Φύσης και 1 Ζώνης Βιώσιμης Διαχείρισης Φυσικών Πόρων**. Είναι τουλάχιστον άστοχο, κατά την εκτίμησή μας, να **διαιωνίζεται μέσω της Ε.Π.Μ. ένα καθεστώς ασάφειας και αβεβαιότητας**, το οποίο θα ρυθμίζεται «κατά το δοκούν» σε ετήσια βάση από τον/την Υπουργό, αντί να **υφίσταται μία συγκεκριμένη ρύθμιση** (π.χ. απαγόρευση) που θα ήταν πιο **συμβατή με τον σκοπό των Ε.Π.Μ.** και θα μπορούσε ενδεχομένως να ενταχθεί στο πλαίσιο της επίτευξης κάποιου μακροπρόθεσμου στόχου (π.χ. προστασία συγκεκριμένων ειδών).
- Τέλος, ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι ακόμα και η ίδια η Ε.Π.Μ., στο **Τεύχος Μελέτης (ΜΑ), Κεφάλαιο 2, σελ. 279** αναφέρει ότι: «Το **κυνήγι** και η λαθροθηρία **αποτελούν σημαντικές απειλές** για τα είδη του Αμβρακικού [...] Η θήρα αποτελεί επίσης **σημαντική πίεση** στις εκτάσεις, όπου ασκείται νόμιμα για τα **χηνόμορφα είδη**, όπως ο *Καπακλής, το Σφυριχτάρι, η Χουλιαρόπαπια, η Ψαλίδα, το Κιρκίρι και το Γκισάρι* τόσο λόγω άμεσης θανάτωσης των ειδών αυτών όσο και ως δραστηριότητα που **προκαλεί όχληση**, εκτοπίζοντας τα παραπάνω από τα κρίσιμα ενδιαιτήματα διατροφής τους (λιμνοθάλασσες, αλμυρόβαλτους, βάλτους γλυκών νερών). Η **όχληση** στις θέσεις **αναπαραγωγής του Αργυροπελέκάνου αποτελεί σημαντική πίεση** για το είδος, μιας και συχνά οδηγεί σε εγκατάλειψη των θέσεων αναπαραγωγής ή μείωση της αναπαραγωγικής επιτυχίας των ζευγαριών». Ομοίως, στη **σελίδα 308** επισημαίνεται ότι: «Ειδικότερα το **κυνήγι**, η λαθροθηρία και η **όχληση** που επιφέρουν οι συγκεκριμένες δραστηριότητες **συνιστούν σημαντικές απειλές για τα υδρόβια πουλιά του Αμβρακικού**, με τις δύο πρώτες να **απειλούν ιδιαιτέρως την**

³ Σελίδα 438-439, από το Τεύχος Μελέτης της Ε.Π.Μ. 11β που έχει τεθεί σε διαβούλευση.

Βαλτόπαπια. Επιπλέον η όχληση στις θέσεις αναπαραγωγής του Αργυροπελεκάνου αποτελεί σημαντική πίεση για το είδος, μιας και συχνά οδηγεί σε εγκατάλειψη των θέσεων αναπαραγωγής ή μείωση της αναπαραγωγικής επιτυχίας των ζευγαριών. Επίσης μια ακόμα σημαντική απειλή για τα χηνόμορφα είδη η οποία προκύπτει από την άσκηση θήρας και την χρήση μολύβδινων σκαγιών, είναι η εν δυνάμει δηλητηρίασή τους από μόλυβδο». Περιέργως, παρ' ότι αναγνωρίζονται οι προαναφερθείσες απειλές και τα δυσμενή αποτελέσματά τους, δεν συνεπάγονται για τους συντάκτες της Ε.Π.Μ. την ανάγκη απαγόρευσης της θήρας.

Συνοπτικά, οι πάγιες θέσεις της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας, οι οποίες δεν είναι απότοκες κάποιας ιδεοληψίας αλλά βασίζονται σε επιστημονικά δεδομένα⁴ που ανανεώνονται **ετησίως** και τα οποία βασίζονται σε **στοιχεία** που συλλέγονται από τα μέλη και τους εθελοντές μας, όπως και το προσωπικό των Μονάδων Διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών, βάσει **συστηματικών καταγραφών**,⁵ είναι οι εξής:

- 1) Το κυνήγι **προκαλεί σοβαρή όχληση** για τα **προστατευόμενα είδη** που διαβιώνουν στον Αμβρακικό Κόλπο και ειδικά για τον παγκοσμίως απειλούμενο Αργυροπελεκάνο (*Pelecanus crispus*).
- 2) Το κυνήγι **προκαλεί σοβαρά περιστατικά εκ λάθους θανάτωσης** της παγκοσμίως απειλούμενης **Βαλτόπαπιας** (*Aythya nyroca*) αλλά και άλλων προστατευόμενων ειδών.
- 3) Το κυνήγι προκαλεί, λόγω της όχλησης, την **υποβάθμιση των εναπομεινασών περιοχών** τροφοληψίας για τα είδη παπιών.
- 4) Οι ρηχές εκτάσεις φιλοξενούν σημαντικό ποσοστό μη θηρεύσιμων και προστατευόμενων ειδών τα οποία **οχλούνται εξαιτίας της θήρας**.
- 5) Η **μεγάλη θηρευτική πίεση** για ορισμένα θηρεύσιμα είδη πουλιών που αποτελούν είδη χαρακτηρισμού για την Ζώνη Ειδικής Προστασίας του δικτύου Natura 2000, οδηγεί σε **πληθυσμιακή μείωσή τους**.

Υπό το πρίσμα όλων των ανωτέρω, θεωρούμε ότι η Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη 11 β (δυτικό τμήμα), αγνοεί καίριες πτυχές που αφορούν την περιοχή του Εθνικού Πάρκου Αμβρακικού και δίνει βορά στις ορέξεις των κυνηγών το σύνολο της πανίδας του. Πρόκειται για μία εξαιρετικά επικίνδυνη προσέγγιση που κινείται σε μία εξόχως **λανθασμένη κατεύθυνση**.

Για τους λόγους αυτούς, θα πρέπει να υπάρξει πλήρης αναθεώρηση της μεθοδολογίας που ακολουθεί η Ε.Π.Μ. αναφορικά με τη θήρα και συγκεκριμένα να εφαρμοσθεί:

Η **πλήρης απαγόρευση της θήρας στο σύνολο των περιοχών** του Αμβρακικού, που έχουν κρίσιμη σημασία για την ορνιθοπανίδα. Τούτων λεχθέντων, η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία είναι εκ διαμέτρου **αντίθετη** με τη θήρα ειδικά στις περιοχές που εμπίπτουν στη **Ζώνη Ειδικής Προστασίας GR2110004: Αμβρακικός Κόλπος, Λιμνοθάλασσα Κατάφουρκο και Κορακονήσια** όπως και στη **Ζώνη Ειδικής Προστασίας GR2310014: Λίμνη Βουλκαριά**.

Συμπληρωματικά, οποιαδήποτε **διατήρηση** ή ακόμα χειρότερα **μεταβολή** του, ήδη προβληματικού, καθεστώτος που ισχύει μέχρι σήμερα, ήτοι της θήρας σε **7 περιοχές** εντός των προαναφερθεισών ΖΕΠ αποτελεί μία **καταστροφική εξέλιξη** που ουσιαστικά καθιστά δυνατή

⁴ Πορτόλου, Δ., Μπουρδάκης, Σ., Βλάχος, Χ., Καστρίτης, Θ. και Δημαλέξης, Τ., 2009. Οι Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά της Ελλάδας: Περιοχές Προτεραιότητας για τη Διατήρηση της Βιοποικιλότητας. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Αθήνα.

⁵ Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία. Αξιολόγηση συμβατότητας της θήρας με την προστασία του Πυρήνα του Εθνικού Πάρκου Υγροτόπων Αμβρακικό, Νοέμβριος 2012.

τη θήρα σε όλο το πάρκο άνευ περιορισμών. Παράλληλα εκπέμπει ένα λανθασμένο μήνυμα αφού αποτελεί επιβράβευση των λαθροθήρων που πλέον θα δύνανται να κινούνται ελεύθερα στο σύνολο των χερσαίων περιοχών του πάρκου.

ΕΙΔΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ ΑΝΑ ΤΕΥΧΟΣ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

- **Τεύχος Τεκμηρίωσης (ΤΤΑ), Κεφάλαια 1-2:** Αναφορικά με τις πιέσεις και απειλές που αφορούν τη **ΖΕΠ GR2110004** πρέπει να προστεθεί ρητή αναφορά στην απειλή που σχετίζεται με τη «θανάτωση/τραυματισμό πτηνών από πρόσκρουση και ηλεκτροπληξία σε εναέρια δίκτυα διανομής ηλεκτρικής ενέργειας». Συγκεκριμένα, είναι εξαιρετικά **προβληματικό** ότι **δεν αναφέρονται απειλές** που αφορούν τα πουλιά σε σχέση με το προαναφερθέν χωρικό πλαίσιο, παράλειψη η οποία χρήζει διόρθωσης.
- **Τεύχος Μελέτης (ΜΑ), Κεφάλαιο 2:** Στη σελίδα **297** του τεύχους γίνεται αναφορά σε περιοχές της ζώνης Natura και στις επιμέρους απειλές που τις αφορούν. Σε αυτό το πλαίσιο, για την περιοχή με κωδικό **GR2110004**, απειλή **P/T**, κωδικό απειλής **G12** [Τυχαία θανάτωση (λόγω δραστηριοτήτων αλιείας και κυνηγιού)] **πρέπει πέραν** των ήδη **αναφερόμενων** *Ardea alba*, *Phalacrocorax carbo*, *Sterna sandvicensis*, *Sterna albifrons*, *Casmerodius albus*, *Egretta garzetta*, *Microcarbo pygmaeus*, *Pelecanus crispus*, *Podiceps nigricollis* να **προστεθεί** το είδος ***Ardea cinerea***.
- **Τεύχος Μελέτης (ΜΑ), Κεφάλαιο 2:** Δεν εξετάζεται στο παρόν κεφάλαιο η **απειλή της όχλησης σε αναπαραγόμενα υδρόβια είδη** που εντοπίζονται σε λουρνησιδές εξαιτίας της παρουσίας ανθρώπων και αδέσποτων ζώων. Πρέπει ως εκ τούτου να συμπληρωθεί το εν λόγω κενό και να ληφθεί σχετική ρύθμιση.
- **Τεύχος Μελέτης (ΜΑ), Κεφάλαιο 4:** Στη σελίδα **447** του τεύχους και ειδικότερα στην παράγραφο **4.3.8.71 (33)** «Εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, πλην των εγκαταστάσεων της κατηγορίας 34, εγκαταστάσεις αποθήκευσης και μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, εγκαταστάσεις ύδρευσης, εγκαταστάσεις τηλεπικοινωνιών, και συναφείς εγκαταστάσεις» επιτρέπονται **κατ' εξαίρεση οι υφιστάμενες** εγκαταστάσεις διανομής ηλεκτρικής ενέργειας. Σε αυτό το σημείο, θέλουμε να επισημάνουμε ότι τα **υφιστάμενα δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας**, τα οποία βρίσκονται σε θέσεις όπου προκαλούν **κίνδυνο θανάτωσης** για τα πτηνά λόγω πρόσκρουσης/ηλεκτροπληξίας είναι απαραίτητο να **σημαίνονται με ειδικούς σημαντήρες**. Για περισσότερες πληροφορίες δείτε τον παρακάτω σύνδεσμο [Report-A.2-PWOL_HOS.pdf](#) με σχετική αναφορά: Μανόλια Βουγιούκαλου, 2022. Αξιολόγηση της επικινδυνότητας πρόσκρουσης Αργυροπελεκάνων σε εναέρια δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος σε επιλεγμένα σημεία εντός των Εθνικών Πάρκων Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου και Υγροτόπων Αμβρακικού. *Collision risk assessment for Dalmatian Pelicans on overhead electrical wires at selected parts at the National Parks of Amvrakikos wetlands and Messolonghi lagoon*. Τεχνική Αναφορά Προγράμματος LIFE18 NAT/NL/000716. Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία.
- **Τεύχος Μελέτης (ΜΑ), Κεφάλαιο 5:** Στη σελίδα **495** του τεύχους, συμπεριλαμβάνεται ο πίνακας με τίτλο «Πίνακας 5.2-2 Κατάλογος στόχων άσκησης ανθρωπογενών δραστηριοτήτων στο ΕΠ Υγροτόπων Αμβρακικού». Στο πλαίσιο ρύθμισης της λειτουργίας εγκαταστάσεων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας με **κωδικό B08.02** πρέπει να μπει ως δράση η **αξιολόγηση των υφιστάμενων δικτύων όσον αφορά την επικινδυνότητά τους**.

- **Τεύχος Μελέτης (ΜΑ), Κεφάλαιο 5:** Παραδόξως, **δεν υπάρχει** αναφορά στην **προστασία** των αναπαραγωγικών αποικιών του *Pelecanus crispus* από τη **διάβρωση**. Το συγκεκριμένο μέτρο πρέπει να προστεθεί σε κάποια από τις υφιστάμενες ρυθμίσεις.
- **Τεύχος Μελέτης (ΜΑ), Κεφάλαιο 5:** Στη σελίδα **538** δεν παρέχονται επαρκείς πληροφορίες για την **επεξήγηση** και **ερμηνεία** του πίνακα με τίτλο «5.3.2.2 Συνάφεια Μέτρων και Στόχων Διαχείρισης».
- **Τεύχος Μελέτης (ΜΑ), Κεφάλαιο 5:** Στη σελίδα **619** και συγκεκριμένα στην ενότητα με τίτλο «4.1.1.34 MM21101MB0101 Μελέτη βάσης για σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας», πρέπει να προστεθούν μέτρα όπως η **σήμανση των Αργυροπελεκάνων** με πομπούς τηλεμετρίας και η χρήση **ΣΜηΕα** για την **παρακολούθηση της αναπαραγωγής** του είδους.
- **Τεύχος Μελέτης (ΜΑ), Κεφάλαιο 5::** Στα προτεινόμενα μέτρα πρέπει να προστεθεί, πρόταση για την **αποκατάσταση της λιμνοθάλασσας Λογαρού**. Τα τελευταία είκοσι χρόνια η Λογαρού έχει υποστεί δραματική αλλοίωση των οικολογικών της χαρακτηριστικών, με αποτέλεσμα να **απωλέσει** το μεγαλύτερο μέρος της **υδρόβιας βλάστησης** και της **τροφής** που προσέφερε στα υδρόβια πουλιά. Η σημερινή της εικόνα δεν έχει καμία σχέση με εκείνη μέχρι τις αρχές του 2000, όταν **ήταν** μία από τις **σημαντικότερες περιοχές τροφοληψίας** υδρόβιων στην Ελλάδα και **φιλοξενούσε** πολλές **δεκάδες χιλιάδες πάπιες και φαλαρίδες**. Απαιτείται στοχευμένη μελέτη της υπάρχουσας κατάστασης, εντοπισμού των αιτιών (π.χ. εκτροπή γλυκών νερών που κατέληγαν σε αυτήν, διεύρυνση που έγινε στις "μπούκες", κλιματική αλλαγή) και σύνταξης προτάσεων για την αποκατάστασή της.

Τα μέτρα συνυπογράφουν:

1. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΡΤΑΙΩΝ
2. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ «Ο ΑΡΑΧΘΟΣ»
3. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΚΤΙΟΥ ΒΟΝΙΤΣΑΣ
4. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΛΙΕΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
5. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
6. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ «ΤΣΟΥΚΑΛΙΟ-ΡΟΔΙΑ»
7. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ ΑΡΤΑΣ «ΤΟ ΠΛΑΤΑΝΑΚΙ»
8. ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟ
9. iSea, Περιβαλλοντική οργάνωση για την Προστασία των Υδάτινων Οικοσυστημάτων
10. Tethys Research Institute
11. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία
12. Τμήμα Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών, Πανεπιστήμιο Πατρών
13. Blue Marine Foundation
14. Oceanus-Lab, Τμήμα Γεωλογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών
15. MedINA, Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον Άνθρωπο